

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo praecipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt tres Indices, unus Titulorum initio Operis, duo rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem, prior quidem super Tomum praesentem, alter compendiosus super Universum Jus Canonicum

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

§. I. De Censuris in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75255](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75255)

TITULUS XXXIX.

De Sententia Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti.

Superfunt Pœnæ Medicinales fori Ecclesiastici externi, sive Censuræ: de quibus antequam agamus in specie, aliqua de illis sunt præmittenda in genere.

S. I.

De Censuris in genere.

SUMMARIUM.

1. Censuræ Definitio.
2. &c. Explicatio Definitionis.
6. &c. Divisio.
12. Potestas ferendi Censuras est penes Ecclesiam.
13. Quinam censurare possint potestate Ordinaria?
14. Qui delegata?
15. &c. Utrum potestas ista delegari etiam scemina possit?
18. &c. An competat Parocho?
21. Utrum acquiri consuetudine possit?
22. &c. Conditions ad ferendam Censuram requisite &c.
27. &c. An & qualis monitio præcedere debeat?
30. &c. Quando speciali monitione non sit opus?
35. &c. In quos Censura ferri possit, vel non possit?
41. &c. An etiam in impuberes?
44. &c. Vel in integram communitatem?
47. &c. Utrum Episcopus Censuram ferre possit in peregrinum?
49. &c. Vel in subditum extra Diocesim ipsius commorantem?
51. &c. An possit aliquis officii duplici Censura?
56. &c. An etiam ob culpam venialem?
61. &c. Aut ob actum merè internum?
66. &c. Vel ob peccatum merè præteritum?
69. &c. An Censura imposita contra facientes comprehendat etiam mandantes, & consulentes?
72. &c. An casu, quo expressè contra mandantes, consulentes &c. lata est, eam incurrat etiam, qui mandatum, vel consilium revocavit?
75. &c. Quæ causæ excusent ab incurrenda Censura?
85. &c. Quis absolvere possit à Censura?
98. &c. Quæ formâ, ritu, & conditionibus absolutio Censuræ fit concedenda?
103. &c. Quot modis contingat absolutionem à Censura fieri?
107. &c. An Censura semel incurfa non possit aliâ viâ tolli, quam absolutione?

QUæritur 1. quid sit Censura? Censura à censendo dicta, in Rep. Rom. Veteri denotabat Officium, & Dignitatem Censuræ, quæ morum correctionem, & coercitionem, spectabat, juxta illud Plinii l. 14 c. 4. Catonum ille primus triumpho, & Censurâ super cætera insignis. Aliquando significabat ipsam correctionem, & Decreta istam spectantia, juxta illud Juvenalis: Vexat Censura Columbas. Satyr. 2. Hodie dupliciter accipitur: primò latius, in quo sensu quamcunque pœnam, imò quodcumque judicium, sive sententiam Ecclesiæ correctoriam, quin etiam approbationem significat. Secundo strictè, & propriè: & tunc Censuræ nomine tantum veniunt pœnæ Ecclesiæ spirituales, & medicinales. Distinguitur in isto sensu Censura, quod sit Pœna spiritualis, seu Ecclesiastica, qua potestas Ecclesiastica exterior fideles suos delinquentes, & contumaces bonorum quorundam spiritualium usu privat ad eorum correctionem. Ita quod sensum plerique

DD. & in his Suar. D. 1. de Censur. sect. 1. n. 5. Palao tr. 29. D. 1. p. 1. n. 1. Vallens. hic S. 1. n. 2. Engl n. 1. Pihing n. 1. König n. 1. & 2. Wiestn. n. 2. Reffenh. n. 2. & 3. la Croix tom. 8. l. 7. n. 1. Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 83.

Dicitur 1. pœna; quia est privatio pœnalis bonorum spiritualium, quorum, seclusâ Censurâ, fidelis particeps erat. Sunt autem Bona, in quibus fideles communicant inter se, triplicis generis. Et quædam quidem interna sunt, ut Fides, Charitas, Gratia, per quam ipsi inter se, & cum Christo mysticè copulantur juxta Apostolum 1. Corin. 12. v. 11. & Ephes. 4. v. 2. &c. Alia merè externa, sive Civilia, & Politica, quæ in convictu colloquiis, & salutationibus, in contractibus, commerciis, Judiciis &c. consistunt, Alia Mixta, quæ consistunt in actionibus, & ceremoniis exterioribus interiore, & spirituales fructum ex sua institutione operantibus, ut sunt communia Ecclesiæ Sacramenta,

menta, Sacrificia, & Officia Divina, Ecclesiae Suffragia, Satisfactio Christi, & Sanctorum, quae ex communi Ecclesiae thesauro per Indulgentias fidelibus iustis applicantur. Covar. in c. alma pr. n. 2. Suar. l. 1. cit. n. 6. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 1. n. 2. Pirhing n. 4. Wiest. n. 30. Reffent. n. 54. &c.

Dicitur 2. *Spiritualis*, & *Ecclesiastica*: Hinc solum à potestate Ecclesiastica provenire Censura potest, & nullo modo à Laicali can. cum ad verum 6. dist. 96. c. Ecclesiasticae Sanctae Mariae 10. de Constit. c. sollicitudine 6. de major. Excipitur, nisi potestatem censurandi Summus Pontifex deleget Laico; nam ex delegatione Pontificis communicari Laico potestas haec potest, sicut delegatione ejusdem Pontificis cognoscere potest de causis Spiritualibus: ita omnium sententia teste Palao D. 1. cit. p. 4. n. 3.

Dicitur 3. *Bonorum quorundam Spiritualium*; nam quamvis Censura etiam bonis temporalibus quandoque privet, ut patet in Excommunicatione, quae privat Politico, & Civili Contractu; & in Suspensione à Beneficio, quae privat Beneficiorum fructibus: primario tamen temper Censura privat actionibus Spiritualibus, secundario vero solum, & indirectè usu corporalium, & temporalium. Avil. p. 1. de Censur. dub. 4. n. 2. Suar. D. 1. sect. 1. n. 5. Palao D. 1. cit. p. 1. n. 2. Laym. tr. 5. cit. p. 1. c. 1. n. 1. Vallens. §. 1. n. 2. Pirhing n. 1. Wiest. n. 2. la Croix l. cit. Magnat. P. Schmier c. 3. cit. n. 84. Porro ex bonis coeteris, quae n. 2. retuli, solum Censura fidelem privat Bonis ultimo loco positus, nempe *Mixtis*; nam donis Grauae, & Virtutibus infusus, cum Ecclesiae Jurisdictioni non subdantur, neminem privat Ecclesia. Laym. l. cit. n. 2. Engl n. 16. König n. 20. Schmier n. 92. cum cit.

Dixi 4. *ad eorum correctionem*: hinc fit, ut emendatione posita, itatim Censura sit auferenda, ut cum Suar. Coninck, Avila, & aliis notat Palao n. 2. cit. Neque tamen hinc sequitur, in neminem ferri eandem posse, nisi in eum, qui reputatur corrigendus; quia esto, finis eisdem sit principaliter emendare delicta, simul tamen per eam Ecclesia intendit punire: unde cessante uno fine correctionis, non cessat hoc ipso finis punitionis. Coninck D. 13. dub. 1. n. 11.

Quaeritur 2. quoruplex sit Censura? ex omnium sententia Censura triplex est, Excommunicatio, S. suspensio, & Interdictum. Constat ex c. querenti 20. de V. S. c. cum Medicinalis 1. c. statutum 13. & c. is cui 20. b. tit. in 6. His Sor. in 4. dist. 22. q. 3. art. 1. pr. addit Cessationem à Divinis, & Irregularitatem, quae ex Delicto oritur; alii tamen adiungunt Depositionem, R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

& Degradationem. Sed dicendum, tantum esse tres species Censurae, quas enarravi. Ita Navar. Man. c. 27. n. 1. Ugolin. de Censur. tab. 1. c. 26. Suar. D. 1. sect. 3. n. 1. Avil. p. 1. de Censur. dub. 5. Garc. p. 7. de Benef. c. 13. n. 2. Coninck D. 13. dub. 1. n. 3. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 2. n. 1. Palao tr. 29. D. 1. p. 1. n. 4. Vallens. §. 1. hie n. 3. Engl n. 26. Wiestner n. 28. Reiffentuel n. 44. & colligitur manifestè ex c. querenti cit. ubi Pontifex interrogatus de Censuris, tres tantum species enumeravit: quod manifestè indicat, alias non esse, cum illa responsio, utpote in materia doctrinali, aequivaleat universali.

Ratio est, quia nulli alteri speciei, praeter tres assignatas, Definitio Censurae convenit. Nam imprimis Cessatio à Divinis non est prohibitio usus Divinorum, ut Censurae, sed potius illorum ommissio: deinde non fertur in contumaciam, ut Censurae, sed in signum tristitiae, & mœroris Ecclesiae, ex injuria gravissima sibi illata concepti: item transgressio Censurae inducit Irregularitatem; hanc non inducit celebratio Divinorum contra Cessationem indictam: denique Censura saepe fertur à Jure; Cessatio à Divinis semper ab homine. Similiter à Censura essentialiter differunt Depositio, Degradatio, & Irregularitas; nam 1. Censurae, ut dictum est, sunt Poenae Medicinales, & delinquentem emendato, atque à contumacia recedente, auferri debent; contra Depositio, Degradatio, & Irregularitas, si ex delicto descendat, sunt poenae Vindicativae, & ex se perpetuae. 2. Depositio, Degradatio, Irregularitas dispensatione tolluntur; Censurae absolutione. 3. denique Irregularitas saepe ex defectu descendit, & propterea poena omnino non est, cum tamen Censura semper sit poena.

Porro Censura sic explicata, & in species suas divisa subdividitur diversimodè. Et 1. in validam, justam, & injustam. Valida, & Justa est, quae nullo laborat defectu. Injusta valida, quae laborat defectu aliquo accidentali, e. g. si ad eam procederet Judex ex odio, aut in propria causa, & verbotenus, nec praemissa Canonica monitione, ubi ista praemitti debet. Censura injusta, & invalida verò, quae substantialem defectum habet, videlicet si eam inferens non habeat potestatem sufficientem, si ferat ob causam non legitimam, si non servato ordine judiciario &c.

2. Alia dicitur à Jure, alia ab homine inflicta. A Jure quidem inflicta dicitur illa, quae per SS. Canones, Constitutiones, & Statuta Ecclesiastica fertur; ab homine autem, quae à Jure, vel Praelato fertur per modum mandati, vel Sententiae Judicialis. Differunt à se invicem dupliciter; nam

Aa

pri

primò Censura, lata à Jure auctore, qui eam tollit, mortuo, perseverat; quia nomine DEI, seu Communitatis nunquam deficientis fertur: lata autem ab homine cum ab hujus Jurisdictione, & autoritate pendeat, & hæc cessent eo mortuo, vel ab officio remoto, etiam ipsa cessat: quod intellige, antequam incuratur, ad effectum, ut non amplius incuratur; nam postquam incurta est, perseverat. Laym. c. 2. cit. n. 2. Palao p. 2. n. 2. Wiestner hic n. 24. Alterum discrimen est, quia Censura lata à Jure nunquam ferri potest pro peccatis præteritis, sed semper pro futuris; Censura verò lata ab homine non solum pro futuris, sed etiam pro præteritis in eorum satisfactionem, & emendationem fertur. Palao l. cit.

10 3. Alia dicitur ferendæ, alia lata Sententiæ. Ferendæ Sententiæ Censura est, quæ licet Jure statuta sit, à delinquente tamen non facta ipso statim incurritur, sed per Sententiam à Jure est infligenda: cujusmodi Censura ferè denotatur per verba habentia significationem futuri temporis v. g. Excommunicabitur, suspendetur; vel excommunicetur, prohibebimus sub Excommunicatione, sub pœna Excommunicationis, volumus excommunicari &c. Lata sententiæ autem, quam delinquens ipso facto, sive criminis perpetratione sine alia Sententia condemnatoria incurrit: & hinc c. Pastoralis 33. §. verum de Appell. dicitur secum trahere executionem. Ista denotatur per verba habentia significationem præteriti, vel etiam præsentis temporis, v. g. Excommunicamus, Anathematizamus, Suspendimus, Qui hoc fecerit, se noverit excommunicatum, Excommunicationi subiaceat, vel in eam incidat, prohibebimus sub Excommunicatione ipso Jure, vel facta, aut sine alia Sententia incurrenda &c. Sylv. V. Excommunicatio 1. n. 22. Castro de Leg. Pœnal. l. 2. c. 1. Suar. D. 3. de Censur. sect. 3. à n. 1. Laym. c. 2. cit. n. 3. Valent. hic §. 2. n. 4. Engl n. 18. König n. 5. Wiestn. n. 25. Reiffentuel n. 79. & seqq. la Croix l. 7. n. 9.

Dubitatur, qualis censetur esse 11 Censura, quando dubitatur, an ferendæ, aut lata sententiæ sit? Ratio dubitandi sumitur ex c. siquem 59. b. tit. ubi Gregorius IX. declarat, sub nomine Excommunicationis simpliciter prolato, nisi contextus aliud suadeat, semper intelligi Majorem, nunquam verò Minorem. igitur à pari sub eodem nomine simpliciter prolato in dubio venietur lata, non ferendæ sententiæ Censura. Sed dicendum, in dubio censeri decretam esse Censuram ferendæ, non lata sententiæ. Sylv. V. cit. n. 21. Suar. sect. 3. cit. n. 6. Avil. p. 2. D. un. dub. 2. Laym. c. 2. n. 3. König hic n. 5. Wiestner ibid. n. 26. & hoc teste commu-

nis aliorum sententiæ. Ratio est, quia in dubiis, & in pœnis præsertim benignior interpretatio facienda est juxta Reg. 155. §. fin. ff. & Reg. 49. in 6. Ad Argumentum contrarium dico, Constitutionem c. siquem cit. esse correctoriam Juris antiqui, juxta quod sub nomine Excommunicationis simpliciter prolato aliquando intellecta fuit Excommunicatio minor, teste Palao tr. 29. D. 2. p. 2. n. 2. igitur extensionem non admittit.

Quæritur 3. penes quem sit potestas ferendi Censuras? 2. datur in Ecclesia potestas ferendi Censuras. Ita Catholici omnes, constatque ex Concil. Constant. sess. 8. error. 30. & sess. 15. error. 19. Confirmat hoc ipsum usus, & praxis totius Ecclesiæ. Colligitur ex verbis Math. 16. & 18. ubi generaliter Christus Petro, ejusque Successoribus concedit potestatem ligandi, atque solvendi. ligat autem Ecclesia per Censuras. Ratio est, quia in omni bene constituta Rep. debet esse potestas quosdam sibi noxios excludendi à suo corpore, alios male administrantes suspendendi à quibusdam Officiis, aliis interdicens certos actus, & functiones, ergo id etiam debet esse in Ecclesia: hæc autem est ipsa potestas ferendi Censuras, nempe Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti. ergo &c. Usus potestate ista est s. Petrus adversus Simonem Magum per verba, Non est tibi pars, vel fors in sermone. Act. 8. v. 21. & s. Paulus, dum 1. Corinth. 5. v. 5. hominem incestuosum, & Timoth. 12. v. 20. Hymenæum, & Alexandrum, circa Fidem naufragantes, Sathana tradidit; nam hæc traditione eos excommunicatos fuisse cum s. Chrysostomo, & Theophylacto observat Cornelius. Potestque potestas ista esse vel ordinaria, vel delegata. Hinc

Dub. 1. penes quos sit potestas ordinaria ferendi Censuras? 2. potestate ordinaria ferre Censuras potest. 1. Summus Pontifex respectu totius Ecclesiæ, ut fatentur omnes Catholici, & patet ex Extr. unam Sanctam 1. de major. in. comm. 2. Episcopus, & Archiepiscopus in sua Diocesi quoad sibi subditos c. perniciosi 1. c. conquirente 16. de Offic. Ordin. c. cum Episcopus 7. eod. in 6. & c. à nobis 21. b. tit. 3. Cardinales in Ecclesiis sui Tituli c. bis, que 15. de Major. & ibi DD. communiter. 4. Legati à Latere in Provincia suæ Legationis c. novit 7. de Offic. Legat. & c. Legatos 2. eod. in 6. 5. Capitulum Sede Episcopali vacante, hujusque, vel Episcopi, aut Archiepiscopi Vicarius Generalis arg. c. un. de major. in 6. c. venerabilibus 7. b. tit. in 6. c. non putamus 2. de Consuet. in 6. ac Trid. sess. 24. c. 16. de Reform. 6. Prælati, & Præpositi Ecclesiarum Collegiatarum, &

& alii obtinentes Jurisdictionem in foro Ecclesie externo *c. querenti 20. de v. s. & c. cum medicinalis 1. b. tit. in 6.* 7. Abbatibus, Priores, & similes Prepositi, ac Superiores Regularium, non solum Generales, & Provinciales sed etiam Locales, ex Privilegio Pontificis Officio, & muneri eorum perpetuo annexo *c. cum in Ecclesiis 10. de Major. c. fin. de Stat. Monach. & c. sicut tuis 33. junct. Gloss. v. Anathematizatio de Simon.* 8. Concilia Generalia, & Provincialia in sua Provincia, aut Natione, uti & Congregationes, & Capitula, Generalia, ac Provincialia quarundam Religionum. Navar. Man. c. 27. n. 5. Suar. D. 2. de Censur. sect. 2. per totam, Palao tr. 29. D. 1. p. 4. n. 2. Engl. hic n. 13. König n. 8. Pirhing n. 24. Wiestner n. 4. Reiffenstuel n. 7. la Croix tom. 8. lib. 7. n. 17.

Dub. 2. quinam Censuram ferre possint ex potestate Delegata? 1. potestate Delegata Censuras ferre possunt omnes illi, quibus predicti *n. prac.* potestatem Ordinariam habentes illud commiserint; quia Potestas Ordinaria, hoc ipso, quod Ordinaria est, delegari potest, ut constat ex *tot. tit. de Offic. Ord. & c. cum Episcopis 7. eod. in 6.* Ut vero delegari alicui potestas hæc possit, debet is, cui hæc mandatur Jurisdictio, capax illius existere. Et quidem 1. debet habere usum rationis, cum illam accipit; aliàs nulla erit acceptatio, quæ ad accipiendam Jurisdictionem requiritur ex communi sententia, 2. debet esse baptizatus; quia non potest exercere munera Ecclesie, qui intra illam nondum existit. 3. debet esse insignis saltem primæ tonsuræ; nam Laicus hujus Jurisdictionis est incapax, quæ proin ab alio, quam Summo Pont. delegari eadem non potest, ut dictum est *n. 3.* 4. non debet esse conjugatus; nam etsi iste, si Minores Ordines habeat, habitum deserat, & alicui Ecclesie deserviat, privilegio Canonis, & Fori gaudeat, Ecclesiasticæ tamen Jurisdictionis existit incapax, ut proin ab alio, quam Pont. de plenitudine potestatis committi illa ipsi non possit *c. un. de Cler. conjug. in 6.* nisi separatus ab uxore vivat, edito utrinque voto Castitatis. la Croix tom. 8. l. 7. n. 26.

Dub. 3. utrum potestas ferendi Censuras saltem de plenitudine potestatis Pontificæ possit delegari foeminae. Negat Engl. hic n. 15. cum *avila, coninck &c.* quia putant foeminas hujus Jurisdictionis esse incapaces Jure Divino, quod Christus claves Ecclesie nulli foeminae, sed soli Petro, Apostolis, & eorum Successoribus concesserit. *Conf. 1. ex illo Apostoli 1. Corin. 14. v. 34.* ubi prohibetur mulieribus, ne in Ecclesia doceant; quia id indecens est. ergo à fortiori indecens erit eas

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

uti Jurisdictione Ecclesiastica, & superiores se Clericis ostendere. *Conf. 2. si foeminae Jure Divino non essent incapaces hujus potestatis, aliquando illis à Pontifice fuisset commissa. nunquam autem commissa legitur, ergo &c.*

Sed probabilius foemina potestatis istius solum incapax est Jure positivo humano; *conf. Pontifex ex plenitudine Jurisdictionis suæ Papalis potest ei potestatem concedere ferendi Censuras. Sayr. l. 1. de Censur. c. 5. Suar. D. 2. de Censur. sect. 3. n. 7. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 3. n. 4. Palao tr. 29. D. 1. p. 4. n. 5. Pirhing hic n. 24. la Croix tom. 8. lib. 7. n. 19.* Ratio est, quia potestas hæc ferendi Censuras, etsi Spirituallis sit, non tamen est potestas Ordinis, sed Jurisdictionis tantum; & hinc, ut *n. 3.* dictum, absolute etiam Laico conferri potest, atqui foemina non videtur Jure Divino esse incapax Jurisdictionis Spirituallis; quia ex privilegio Pontificis potest conferre Beneficia Clericis, in Ecclesia illos instituire, ac tandem præcepta ponere, ut dicitur *c. dilecta 12. de Major. quæ omnia sunt munera Jurisdictionis Spirituallis.*

Atque hinc patet ad argumentum¹⁷ oppositum; fateor enim claves Ecclesie, prout potestatem Ordinis, & Jurisdictionis continent, non posse communicari foeminae, imò nec clavem Jurisdictionis per se, & directe, bene tamen indirectè, & per accidens, in uno, vel alio casu. *Neque obstat, quod foeminae non sint successores Apostolorum; nam etiam Laicus, dum extra Clerum existit, Successor Apostolorum non est, & tamen ipsi à Pontifice committi potestas ferendi Censuras pro una, vel altera vice potest.* *Ad Conf. 1. concedo non posse foeminae ob indecentiam per se, & communiter committi potestatem ferendi Censuras, sicut nec potestatem docendi: at sicut urgente aliqua gravi causa potest Pontifex foeminae aliàs eruditæ permittere docere populum, ita potest eidem permittere, ut ferat Censuras.* *Ad Conf. 2. eo argumento solum probatur, raro, vel nunquam posse evenire casum, qui Pontificis concessionem honestet, ideoque Pontifices ab ea concessionem abstinere.*

Dub. 4. utrum Potestas censurandi competat Parocho? *Affirmativa videtur supponi can. nemo 11. caus. 2. q. 1. ubi asseritur cognitio causæ præmittenda Excommunicationi ab Episcopis, & Presbyteris.* *Conf. ex c. si sacerdos 2. de Offic. Ordin. ubi potestas excommunicandi clare tribuitur Sacerdoti; & c. cum ab Ecclesiarum 3. eod. ubi sententia Excommunicationis, & Interdicti, à Plebano S. Pancratii lata in suos subditos habetur pro rata, & jubetur inviolabiliter observari.*

A a 2

Sed

19 Sed dicendum, potestatem censurandi Parocho non competere. Navar. Man. c. 27. n. 5. Suar. D. 2. de censur. sect. 2. n. 8. Palao tr. 29. D. 1. p. 4. n. 2. Valens. hic §. 5. n. 4. König n. 8. Wiest. n. 5. la Croix tom. 8. l. 7. n. 21. Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 102. Ratio est, quia Censura ferri nequit, nisi ab habente Jurisdictionem fori externi, ut colligitur ex c. querenti 20. de V. S. & c. cum medicinalis 1. b. tit. in 6. Parochus autem Jurisdictionem fori externi, nisi specialiter hæc ipsi committatur, nullam exercet can. de persona 38. junct. Gloss. V. non ab alio caus. 11. q. 1. ergo &c.

20 Ad can. nemo in contrarium allegatum, Presbyter, de quo ibi est sermo, Jurisdictionem fori externi privilegio, vel consuetudine legitime præscripta obtinuit. Ad Conf. is, qui sententiam Excommunicationis, & Interdicti in textibus cit. tulit, non fuit simplex Plebanus, sed in priori quidem casu Episcopus, in posteriori Præpositus Ecclesie Collegiatae, ut notat Avil. p. 3. c. 3. dub. 2. vel si hoc negas, pariter dicendum, ipsos potestatem hanc obtinuisse viâ præscriptionis, vel consuetudinis, ut notant Abb. in c. 3. cit. n. 3. Barbof. n. 2. Gonzal. n. 2.

21 Dub. 5. utrum potestas censurandi acquiri possit consuetudine, vel præscriptione? R. affirmativè. Ita communiter DD. & constat de consuetudine ex c. dudum 54. v. sed cum in Jure de Elect. de Præscriptione ex c. auditus 15. & c. cum olim 18. de Præscript. Ratio est, quia potestas censurandi potest acquiri privilegio Summi Pontificis, ergo etiam præscriptione, vel consuetudine modò persona præscribens sit capax possessionis.

22 Queritur 4. quæ conditiones requirantur ex parte ferentis Censuram, ut ferre eandem possit? R. 1. requiritur potestas Ordinaria, vel Delegata: unde si tempore, quo delinquens Censuram ligandus erat, tu carcas potestate, nulla erit Censuræ impositio. Palao tr. 29. D. 1. p. 5. n. 1. Estque perinde, sive Jurisdictio ex parte ferentis Censuram cesset per remotionem ejus ab officio, sive alio modo. Ita cessat potestas Judicis primæ instantiæ in causa, in qua legitime appellatum est; tunc enim ea causa, in qua legitime appellatum est, à Judice, à quo est appellatum, eximitur, & ad Superiorem illius devolvitur, ita ut si ante incursionem Censuræ appelletur, Judex à quo Censuram ligare appellantera non amplius possit. Ut tamen Appellatio ita suspendere Jurisdictionem Judicis à quo possit, duo requiruntur. 1. ut sit legitima, seu ex causa rationabili facta. 2. ut incursionem præcedat; nam Censura incurta sola absolutione tolli potest, Palao D. 1. cit.

p. 8. n. 4. Engl hic n. 104. Reiffenst. ibid. n. 36.

2. Requiritur, ut Censura imponatur voluntariè, & humano modo cum voluntate 54. h. tit. quæ voluntas aut verbis, aut signis aliis indicari debet. Dixi voluntariè; nam, an voluntas ista debeat esse libera, ita, ut interveniente gravi metu, nulla sit, difficultate non caret. Ratio dubitandi est, quia absolutio à Censura, ex hujusmodi metu facta, irrita, & nulla est, ut expressè deciditur c. un. de his, que vi, metuve causa &c. atqui idem est iudicium faciendum de impositione Censuræ, quod de absolutione can. verbum 51. de Penit. dist. 1. ibi: Dominus par jus & solvendi esse voluit, & ligandi, qui utrumque pari conditione permittit, ergo &c. Sed dicendum, quod metus non impediatur valorem Censuræ. Abb. in c. 2. de his, que vi metuve causa &c. n. 11. Hurtad. de censur. difficult. 6. n. 24. Coninck D. 13. dub. 5. n. 36. Palao p. 5. cit. n. 2. Ratio est, quia gesta per metum jure naturæ valida sunt, nisi aliunde jure positivo irritentur; metus enim, etsi minuat, non tamen tollit voluntarium, atqui jure positivo latio Censuræ metu facta non reperitur irritata. ergo &c. Ad rationem dubitandi nego paritatem; nam absolutio Censuræ, ex metu concessa, declaratur irrita ob favorem Ecclesiasticæ potestatis, ne scilicet Prælati vexarentur, at impositionem Censuræ irritam esse, non est favor Ecclesiasticæ potestatis, sed ejus, in quem fertur. Accedit, quod non tam frequenter timeri potest, vexandos Prælatos, ut Censuras imponant, quam ut ab iis absolvant, ergo irritatio absolutionis non est extendenda ad Censuræ impositionem. Quod additur ex can. Verbum cit. intelligendum est per se, & nisi per accidens impediatur; fit autem sæpe, ut habeat Prælati potestatem ferendi Censuram, & impeditus sit ab absolutione concedenda, prout patet in Incendiario, quem si Episcopus nominatim excommunicavit, non tamen potest absolvere, sed solus Papa.

3. Ferens Censuram debet existere intra proprium territorium; nam extra illud existens etiam sibi alias subditum Censuram ligare non potest, Abb. in c. novis 7. n. 3. de Offic. Legat. Navar. Man. c. 27. n. 6. Sayr. l. 1. c. 14. n. 4. Hurtad. de Censur. difficult. 6. n. 25. Coninck D. 13. dub. 5. n. 39. Palao p. 5. cit. n. 3. Valens. hic §. 5. n. 2. Pithing ibid. n. 28. & colligitur ex can. Episcopum 7. caus. 9. q. 2. & Clem. un. de for. compet. Ratio est, quia extra territorium nemini datum est Jurisdictionem contentiosam exercere, ne Judici illius loci injuriam inferat c. novis, cit. & l. omnes 2. ff. de Offic. Procons. at ferre Cen-

Censuram est actus Jurisdictionis contentioſæ, utpote quæ feruntur in invitum, & cum cognitione cauſæ, ergo &c. *Excipitur* 1. ſi notoria, & manifeſta ſit contumacia, ita, ut fieri ſententia Excommunicationis poſſit abſque cognitione cauſæ; vel ſi præmiſſa jam ſit cognitio cauſæ in territorio proprio: tunc enim ferri Censura poſteſt extra territorium proprium. Sayr. l. cit. n. 6. Palao n. 3. *Excipitur* 2. ſi Episcopuſ à ſuis expulſuſ ſit; quia eo caſu, petita licentiâ à loci Ordinario, licet non obtentâ, poterit in ſibi ſubditos Censuram ferre, ut habetur *Clem. un. cit.* & tradunt *Navar. Hurt. Coninck Pal. & alij ſuprà.*

4. Ut juſtè & licitè quis ferat Censuras, non debet eſſe ligatuſ Censurâ la Croix tom. 2. l. 7. n. 27. neque debet aliqua Lege, aut Superioris præcepto eſſe interdicituſ, Palao n. 4. Item non debet ex pravo affectu odij, aut vindictæ duci. Palao l. cit. & hoc teſte omnes. Et hinc nemo poteſt Censuram per modum Judicij ferre in cauſa propria; quia judicans in cauſa propria præſumitur ſiniſtro affectu duci la Croix l. cit. n. 20. Dixi per modum judicij; nam per modum juſtæ defenſionis ferri Censura poteſt in cauſa propria, ut cum Diana advertit la Croix l. cit. ſicut enim viſ vi repelli poteſt, ita licitum eſt injuſtum inſavoſorem per Censuram ab injuria arcere. Imò ſi cauſa eſt ita manifeſta, ut nec negari poſſet, nec opus eſſet examinari, in cauſa propria Censura ferri poſſet etiam per modum Judicij. la Croix l. cit.

5. Censuram debet præcedere monitio, ſaltem quoad ligamen. Itade Censura Excommunicationis expreſſè traditur, c. ſacro 48. h. tit. c. cum medicinalis 1. & c. conſtitutionem 9. eod. in 6. de Suspensione c. reprehendiſſibilis 26. de Appellat. de Interdicto c. ſtatutum 13. h. tit. in 6. & univerſaliter pro omnibus ex omnium ſententia tradunt *Sot. in 4. diſt. 22. q. 2. art. 2. concl. 4. & 5. Navar. Man. 6. 27. n. 10. Suar. D. 3. de Cenſur. ſect. 8. n. 2. Coninck D. 10. dub. 9. concl. 3. n. 82. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 5. n. 6. Palao p. 5. cit. n. 5. Pirhing n. 34. & 37. hic.* Ratio eſt, quia Censura fertur ob contumaciam, & inobedientiam actualem, at, qui monituſ non eſt à ferente Censuram, non eſt illi rebelliſ, & inobediens. ergo &c.

Dub. 1. qualis debeat eſſe iſta monitio, ut licitè feratur cenſura? R. non ſufficit, ut ſit qualiſcunq; ſed 1. debet eſſe trina, vel una tribuſ æquivalens, ſive complectens intervalla temporis, inter tres monitiones interponi ſolita, niſi facti neceſſitas aliter ſuſceſerit, ut loquitur Gregorius IX. c. conſtitutionem cit. Ex defe-

ctu tamen trina monitionis (modò monitio addit) Censura non redditur nulla; ſed injuſta, prout colligitur ex c. Romana 5. h. tit. in 6. ubi caveretur, ne Judices ferant Sententiam Excommunicationis, vel Suspensionis abſque competenti monitione præmiſſa, & ſi contra præſumpſerint, injuſtas noverint eſſe illas: ubi Gloſſa ponderat dictionem injuſtas, & advertit non dixiſſe nullas. *Excipitur*, niſi lata ſit contra participantē, & communicanteſ cum excommunicato ab eodem Judice; hæc enim, ut valida ſit, requirit trinam monitionem, ut expreſſè caveretur c. ſtatutum 3. & c. ſtatutum 13. h. tit. in 6. Vallenf. hic §. 2. n. 3. Engl. n. 111. Pirhing n. 35. not. 2. & n. 135. not. 1. König n. 16. Reſſentueln. 24.

2. Hæc monitio debet fieri in ſcriptis, quæ continere debent cauſam, pro qua cenſura imponitur, & tradi reo, cui illa imponitur: quod ſi verò Judex (niſi fuerit Episcopuſ) abſque urgenti cauſa ſolo verbo, & non ſcripto Excommunicationem intulerit, ab ingreſſu Eccleſiæ, & Diviniſ Officiis ipſo Jure ſuſpenditur per menſem, & ſi illo tempore ſe Diviniſ ingeſſerit, ſit Irregulariſ, prout habetur c. cum medicinalis 1. h. tit. in 6. Palao p. 5. cit. n. 9. Vallenf. §. 2. n. 5. Wieſtner n. 23. Reſſentuel n. 25. cum aliis. Dixi, niſi fuerit Episcopuſ; nam Episcopuſ ſub prædicto Decreto non continetur, cùm illiſ non fuerit mentio expreſſè facta, juxta textum c. quia periculoſum 4. h. tit. in 6. Vallenf. l. cit. Addidi abſque urgente cauſa; nam ea ſtante, non ſolum validè, ſed etiam licitè verbotenus Excommunicatio proferri poteſt, ut colligitur ex c. cum medicinalis cit. quod requirit temeritatem, atqui ſi juſta adſit cauſa, abeſt temeritas. ergo &c. Imò etſi ſcriptura omittatur abſque legitima cauſa, & prolatio cenſuræ verbotenus fiat, propterea tamen probabiliuſ valorem ſuum non perdet, ut contra Sayr. l. 1. Theſaur. c. 7. n. 16. docent *Coninck D. 13. dub. 9. concl. 5. n. 89. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 6. n. 1. Palao l. cit. n. 10.* Ratio eſt, quia Jure naturæ Scriptura non eſt neceſſaria; Jure autem poſitivo, etſi ſcriptura requiratur, c. cum medicinalis cit. non tamen ſic neceſſariò requiritur, ut aliter prolata cenſura irriteretur.

3. Fieri monitio debet coram teſtibus, qui de illa teſtari poſſint, ut traditur c. ſacro 48. pr. h. tit. ibi, *perſoniſ præſentibuſ idoneiſ, per quaiſ (ſi neceſſe fuerit) poſſit probari monitio*: item fieri debet ad Rei perſonam, niſi iſte malitioſè latitet; tunc enim citatio ejus fieri poſſet ad ejus domum, aut valvas Eccleſiæ, vel in alio loco publico, ex quo in Rei notitiam venire poſſit c. quoniam 5. §. porro. *Ut lit. non*

contest. Clem. causam 3. de Elect. & docent Covar. in c. alma p. 1. §. 9. n. 4. Suar. D. 3. de Censur. sect. 11. n. 2. Coninck. D. 13. dub. 9. concl. 1. Laym. p. 1. cit. c. 5. n. 4. fin. Palaon. 11. Vallens. hic §. 2. n. 3. Pirhing n. 35. not. 3. König n. 16. Wiestner n. 23. Reiffensuel n. 25.

30 Dub. 2. quando ad Censuræ legitimam prolationem exigatur monitio prævia? B. tunc solum exigitur, quando infligitur per sententiam specialem, & ut vera censura. Atque hinc 1. monitione prævia opus non est, quando non infligitur, ut vera censura, sed magis ut poena vindicativa, sicut infligitur c. cum in cunctis 7. §. fin. de Elect. c. sacro cit. pr. c. cum medicinalis. 1. §. Exemplum h. tit. in 6. Palao tr. 5. cit. n. 5. Wiestner n. 20. Reiffensuel n. 28. Porro suspensio, & Interdictum aliquando sic infliguntur, ut patet ex textibus cit. Excommunicatio autem nunquam infligitur, nisi ut vera censura: ac proinde cum ab homine per sententiam specialem ferenda est, & causa ejus notoria non est, monitio ipsi præmitti debet c. reprehensibilis 26. de Appell.

31 2. Non est opus monitione speciali, quando censura à Jure, vel per sententiam generalem pro futuris culpis lata est; tunc enim ipso facto incurritur. textus, & Gloss. in c. reprehensibilis cit. V. ipso suo genere. Ratio est, quia ipsum Jus, seu Canon continua quædam admonitio est, & omnibus non ignorantibus loquitur, & inobedientibus poenam munitur censetur; cons. alia n. 11 est opus publicatione, vel monitione, quam quæ ad constituendam Legem, vel Statutum requiritur. Covar. §. 9. cit. n. 5. Suar. D. 3. sect. 8. n. 3. Laym. c. 5. n. 5. Palao n. 11. Pirh. n. 36. Wiestner n. 21. Reiffensuel n. 21. Excipitur, nisi aliam admonitionem accedere Jus ipsum in casu aliquo particulari velit, sicut voluisse videtur Clem. 1. de Decim. & Clem. fin. §. fin. de Stat. Monach.

32 3. Non requiritur monitio, si delictum, & ipsa etiam delinquentis non respicientis contumacia publica, & notoria foret; cum enim excessus notorius excusatione, examinatione, & probatione non indigeat can. manifesta 15. Sc. caus. 2. q. 1. c. bone 23. §. porro de Elect. c. evidemia 9. de Accusat. casu, quo delictum, & contumacia publica, & notoria est, sententia Excommunicationis &c. præviam monitionem necessariam non exposcit. Suar. D. 3. sect. 10. n. 18. Laym. c. 5. cit. n. 6. fin. Palao n. 12. Wiestner n. 22.

33 Dub. 3. an si quis commisit delictum, cui ipso Jure annexa censura est latæ sententiæ, Judex eundem absque prævia monitione declarare, & denunciare possit, tanquam ligatum Censurâ? B. posse, modò delictum publicum sit, & notorium,

neque delinquens ejusdem poenituerit. Ita Navar. l. 5. conf. 20. de Hæret. n. 5. edit. 2. Suar. sect. 10. cit. n. 18. Laym. n. 6. Palao n. 12. colligitur ex can. manifesta c. bone, & c. evidemia cit. & apertius ex c. reprehensibilis 26. de Appell. ibi, Presenti Decreto statuimus, ut nec Prelati, nisi canonica monitione præmissa. suspensionis, vel Excommunicationis sententiam ferant in subditos, nisi fortè talis sit culpa, que ipso suo genere suspensionis, vel Excommunicationis poenam inducat. Ratio est manifesta, quia denuntiatio non est novum vinculum, & Censura, ut dicitur c. Pastoralis 53. §. verum de Appell. ergo non adest causa, ob quam monitio prærequiritur.

Debet tamen delictum notorium esse vel præsentiam, vel ipso facto, ita, ut nulla tergiversatione clari possit, aut excusationem admittere; aliàs ea declaratio illicita esset contra Jus naturæ, & Juridicum ordinem procedendi. Præterea requiritur, ut reus non poenituerit; nam si absolutionem à Censura postulaverit reus, vel satisfactionem obtulerit, non est denunciandus, sed potius absolvendus juxta textum c. qua fronte 21. de Appell. cum finis censuræ obtentus sit, qui est delinquentis correctio & emendatio. Palao n. 12. cit.

Quæritur 4. in quos ferri Censura possit? B. ferri solum potest in fideles baptizatos, rationis, & dolii capaces, viatores, sive deinde sint Laici, sive Clerici, modò subiecti sint Jurisdictioni ferentis censuram. Atque hinc censuræ incapaces sunt.

1. Creaturæ irrationales, utpote quæ nec potestati Ecclesiasticæ subduntur, nec culpam committere possunt, ob quam censura fertur. Neque refert, quòd aliquando hujusmodi creaturas irrationales, si fidelibus noceant, Ecclesia suis precibus anathematizet; quia Anathema illud non punitionem, quæ culpam supponit, sed execrationem duntaxat, & detestationem quandam spectat Palao tr. 29. D. 1. p. 6. n. 1. Wiestner n. 6. hic §. primo.

2. Pagani, & Judæi, etiam si Catholici jam sint, juxta illud Apostoli: Quid enim mihi de ijs, qui foris sunt, judicare 1. Corinth. 5. v. 12. quia, ut Trid. sess. 14. c. 2. de Pen. Sacr. ait, Ecclesia in neminem Judicium exercet, qui non prius in ipsam per Baptismi januam fuerit ingressus. Secus est de Hæreticis Apostatis, & Schismaticis; quia hi per Baptismum, quem susceperunt potestati Ecclesiasticæ subiecti sunt, à qua per lapsum in crimen Hæresis, vel Apostasiæ eximuntur can. de Judæis 5. dist. 45. c. majores 3. §. item queritur de Bapt. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 4. n. 1. Palao p. 6. cit. n. 1. §. secundò. Vallens. hic §. 6. n. 1. Engl

Engl. n. 3. Pirh. n. 26. König n. 10. Reiffent. 15. § 16.

38 Infantes, furiosi, & alij usu rationis carentes; quia sine isto neque delicti, & contumaciæ, neque correctionis, & emendationis capaces sunt. Quodsi tamen hujusmodi furiosus, vel amens, antequam in furorem, vel amentiam incidit, causam censuræ dedit, haud dubiè ligatus maneret censurâ etiam, postquam furiosus, vel amens effectus est; quia usus rationis, & libera voluntas solum requiritur ad causam censuræ apponendam, non verò ad ipsam censuram contrahendam. Suar. D. 5. de Censur. sect. 1. n. 20. Laym. c. 4. cit. n. 3. Palao n. 1. cit. §. quartò, la Croix tom. 8. l. 7. n. 39. Si tamen amentia esset perpetua, à Censura antea contracta absolvi deberet, ut notat Suar. sect. 1. cit. n. 21. Laym. n. 3. cit. Palao l. cit. la Croix n. 40. §. seqq. quia Censura est pœna medicinalis: & propterea non expedit eâ ligatum esse, qui per ipsam emendari non potest.

4. Mortui, ut contra Tabien. 7. Excommunicatio n. 4. notat Sylv. Neod. 1. n. 7. Navar. Man. c. 27. n. 13. Covar. in c. alma p. 1. §. 11. n. 2. Azor p. 2. l. 5. c. 26. q. 2. Suar. sect. 1. cit. n. 3. Laym. n. 2. Palao l. cit. v. tertio, Vallens. §. 6. n. 3. Engl. n. 3. §. 4. Pirhing n. 26. König n. 10. Wiestn. n. 8. Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 108. & constat ex can. de communiõne 1. can. legatur 2. can. nec quisquam 4. caus. 24. q. 2. Ratio est, quia si ligari Censurâ mortui possent, hoc fieret, vel quoad animam, vel quoad corpus: non ratione corporis; quia est quid inanimatum incapax subjectionis: non ratione animæ; quia hæc est quid Spirituale, in invisibile, & subijci nequit Ecclesiæ visibili. Conf. vel enim hujusmodi mortui anima est in caelo, vel in purgatorio, vel in inferno. Si in caelo, vel in purgatorio, non est in eo statu, quo affici Censurâ possit, utpote grata DEO: si in inferno, corrigibilis non est, ergo &c. Neque obstat, quòd can. fin. caus. §. q. cit. Hæretici etiam post mortem anathemate feriri, & c. à nobis 28. b. tit. excommunicati, qui cum signis Pœnitentiæ decesserunt, absolvi jubeantur. Nam quod Hæreticos atinet, ij post mortem non tam excommunicantur, quàm ut tales declarantur, ad terrorem fidelibus incutiendum, ne cum mortuis in sepultura, vel precibus publicis communicent, quibus viventibus communicare non poterant. Absolutio verò, quæ impertitur Excommunicatis, qui cum pœnitentiæ signis decesserunt, directè non ad ipsos, sed ad vivos porrigitur, quatenus isti solvuntur obligatione, ne in Excommunicatione defuncti cadaver sepeliant in loco sacro.

5. Qui Jurisdictioni Ordinariæ, vel 40 Delegatæ ferentis Censuram subiecti non sunt c. à nobis 21. b. tit. & c. cum inferior 16. de major. quia Superior Jurisdictionem, & Superioritatem in alium, quàm sibi subditum exercere non potest. Palao n. 3. & hoc teste omnes. Et hinc Censurâ nullatenus ligari potest 1. Summus Pontifex; quia Superiorem in terris non habet, & Leges ab ipso latæ eundem quoad vim saltem coactivam non obligant. Laym. c. 4. cit. n. 4. Palao p. 6. n. 3. Pirhing n. 26. Wiestner n. 9. Reiffentuel n. 18. Excipitur, si Papa deprehendatur devius à Fide; tunc enim Concilium posset eum per censuras cogere, ut pareat. can. si Papa 6. dist. 40. la Croix tom. 8. l. 7. n. 22. Videatur Bellarm. de Pontificali. 2. q. 30. quæstionem istam fusè pertractans. 2. Archiepiscopus ferre censuram non potest in subditum Episcopi Suffraganei, nisi visitet actu, vel ad ipsum devolvatur causa per Appellationem c. venerabilibus 7. b. tit. in 6. la Croix l. cit. n. 29. 3. Episcopi

ex speciali privilegio Juris non ligantur censurâ Suspensionis, & Interdicti generaliter lata, nisi mentio ipsorum expressa fiat c. quia periculosum 4. b. tit. in 6. ne, ut ibidem dicitur, impediatur in exercitio Officii sui. Wiestner n. 9. Reiffentuel n. 19. Secus videtur dicendum de Censura Excommunicationis; quia de hac in c. cit. non fit mentio, nec in positivis valet Argumentum à pari. la Croix n. 34. & apud hunc Suar. Dicasti. Gibalin. 4. Rex, & Imperator ob eorum supremam dignitatem hodie censurari non possunt ab Episcopis, sed id sibi reservat Summus Pontifex Avil. p. 2. de censur. c. 4. Di. un. dub. 4. Palao p. 6. cit. n. 3. Wiestner n. 9. fin. Reiffentuel n. 20. la Croix n. 33. 5. nemo incurrit censuram à se latam; quia nemo tenetur suis Legibus, la Croix n. 35. Potest tamen quis occasione censuræ à se lata incurrere censuram ab alio latam, ut si quis converseatur cum alio à se excommunicato; nam talis incurreret Excommunicationem minorem, à Papa in communicantes cum Excommunicato latam, sicut qui celebrat in Ecclesia à se interdicta, probabilis sit Irregularis. la Croix l. cit.

Dub. 1. an ultra usum rationis ad 41 incurrendam censuram etiam requiratur pubertas? Non conveniunt satis DD. Ugolin. de Censur. c. 17. §. 3. n. 5. affirmat requiri pubertatem, eò, quòd ante illam ætatem non satis percipiunt Ordinem Judicium, neque impubes in Judicio admittatur ad se defendendum, vel agendum, juxta c. fin. de Judic. in 6.

Sed respondendum videtur cum di 42 stinctione; nam censuræ latæ à Jure impuberes rationis compotes capaces sunt. Suar.

Suar, *D. 5. de Censur. sect. 1. n. 17.* Coninck *D. 13. dub. 6. n. 45.* Hurtad, *de Censur. diff. 7. n. 30.* Palao *p. 6. cit. n. 2.* & hoc supponit *c. super eo 1. & c. fin. b. tit.* quoad Excommunicationem Canonis ob percussionem Clerici. Ratio est, quia nullo Jure eximuntur, & cum culpam committere possint, cui annexa censura est, non est, cur à censura excusentur. Idem videtur dicendum de censura lata per Statutum, nisi contrarium constet ex consuetudine. Censuræ ab homine ferri quidem & ipsæ adversus impuberem possunt, non tamen conveniens est in eos ferri: quod etiam usus, & consuetudo satis recepta probat; nunquam enim directè Censura solet in impuberes ferri. Dixi directè; nam indirectè, & consequenter, non est dubium impuberes Censurâ ligari, ut contingit in Interdicto generali populi, quod impuberes rationis usum habentes comprehendit.

43 Neque obstat ratio *Ugolini*; etsi enim impubes Ordinem Judicarium ignoret, de illo tamen instrui potest, sicut alii puberes, Ordinem Judicarium ignorantes, instruuntur. Accedit, quia respondere per Procuratorem potest.

44 Dub. 2. utrum tota aliqua Communitas Censurâ ligari possit? *scilicet* cum distinctione; nam Censurâ Excommunicationis Communitas ligari nequit, sed tantum illi de Communitate, qui specialiter sunt culpabiles *c. Romana 5. §. in universitate b. tit. in 6.* sunt enim plerumque in Communitate nonnulli, qui vel planè sunt innocentes, vel minùs, quàm ceteri, nocentes: ut aded nimis asperum, & acerbum foret, si pœnam æqualem, & æquè severam cum nocentibus sustinere deberent *can. satis perversum 7. dist. 56. can. si habes 1. caus. 24. q. 3.* Navar. *Man. 6. 17. n. 13.* Laym. *l. 1. tr. 5. p. 2. c. 1. n. 6.* Palao *p. 6. cit. n. 3.* Vallens. *§. 6. n. 2.* Engl. *n. 37.* Pirhing *n. 27.* Reiffenstuel *n. 29.* Magnif. P. Schmier *p. 1. de Delict. c. 3. n. 113.* Excipitur, nisi constaret, omnes & singulas personas alicujus Collegii, aut Universitatis esse reas, aut participes alicujus delicti, & in eo contumaciter persistere; tunc enim omnes sive totum Collegium, aut Universitas excommunicari poterit. Pirhing *l. cit.*

45 Quoad Censuram Suspensionis dicendum, eam quidem in Communitatem ferri posse, & tenere, licet in hac aliqui sint innocentes: quoad effectum tamen est distinguendum; nam talis Suspendio in Communitatem lata membra innocua quidem afficit quoad functiones & jura Communitati quâ tali collectivè competentia non verò quoad functiones, & jura quæ singulis sigillatim competunt. Pal. *D.*

4. p. 3. n. 3. Wiest. *n. 11.* Magn. P. Schmier *l. cit. n. 115.*

Interdictum autem id habet singulare, quod integram Communitatem, & in hac etiam innocentes obstringat, si generale sit *c. si Civitas 17. b. tit. in 6.* Neque per hoc Censuram ferens ullius injustitiæ valet argui; quia per tale Interdictum innocentes propriè loquendo non puniuntur, sed Ecclesia justas ob causas sua beneficia, & officia subtrahit tam nocentibus, quàm innocentibus, P. Schmier *n. 116.*

Dub. 3. an Episcopus ferre possit Censuram in peregrinum, in sua Diocesi commorantem? Lugo *l. 6. Respons. mor. D. 12. 2.* & alii putant, non posse; quia non habet potestatem in personam, in quam deberet ferri sententia. Alij tamen cum Engl. *n. 35.* & la Croix *tom. 8. l. 7. n. 32.* contradicunt; quia sicuti possunt ferri Leges, quibus obligantur peregrini, v. g. de non gestandis armis, ita illis Legibus potest addi Censura, & talis peregrinus ratione delicti sit subditus tali Episcopo *c. fin. de for. comp.*

Hinc ut idem la Croix *l. cit. cum 48.* Gibalino docet, & Declaratione Card. confirmat Pignat. *tom. 1. consult. 170. n. 8.* Episcopus potest ferre Censuram in alium Episcopum, imò etiam in Archiepiscopum in territorio sui Episcopi Suffraganei commorantem, & delinquentem; quia quavis sint pares, aut etiam superiores Dignitate, tamen ratione delicti sint subditi illius territorii.

Dub. 4. an Censuram incurrat, qui 49 committit delictum extra Diocesim, vel territorium Superioris sui stantentis Censuram? *scilicet* distinguendo; nam si prohibitio facta sit per Statutum territoriale, Censura in delinquentes lata non afficit existentem extra territorium stantentis Censuram, ut expressè deciditur *c. fin. de Const. in 6.* Secus est, si Episcopus per sententiam, vel speciale præceptum alicui sub tali Censura prohibuit delictum; hanc enim incurreret absens, quamvis contra eum extra Diocesim non posset cum strepitu forensi institui actio, la Croix *tom. 8. l. 7. n. 43.*

Debet tamen ad hoc considerari non solum præsentia physica, quàm mortalis; contingit enim aliquando subditum esse corporaliter extra territorium Excommunicantis, & tamen delinquere in territorio excommunicantis, ut si lata esset Excommunicatio in Diocesi Augustana adversus Parochos ultra duos menses absentes à suis Parochiis; & hoc casu ligarentur Parochi dictæ diocesis, etsi morarentur in alia Diocesi; quia moraliter in Diocesi Augustana reputantur existere, siquidem ibi committunt delictum non residendo, ut optime no-

notant Coninck D. 13. dub. 7. concl. 6. § 7. n. 6. § 62. Palao tr. 29. D. 2. p. 3. n. 3.

51 Dub. 5. an possit quis duplici Censurâ affici, quæ ejusdem sit rationis? Ratio dubitandi est, quia privatio non suscipit magis, & minus, igitur cum quælibet ex his Censuris sit privatio Spiritualium bonorum, nequit, positâ urâ Censurâ, alia ejusdem rationis succedere, aliâ succederent dux privationes ejusdem numero formæ in eodem subjecto, quod est impossibile.

52 Sed his non obstantibus, dicendum, ob diversas causas posse aliquem diversis Censuris ejusdem rationis ligari. Ita Sylv. V. Excommunicatio 1. n. 10. Sot. in 4. dist. 22. q. 2. concl. 3. Covar. in c. alma p. 1. § 11. n. 13. Suar. D. 5. de Censur. sect. 3. n. 10. § seqq. Molin. tr. 3. D. 41. n. 3. § 7. Grac. p. 8. de Benefic. c. 3. n. 26. Dicast. D. 1. à n. 267. Palao D. 1. p. 6. n. 5. Pellizar. tr. 7. c. 1. n. 67. Reiffenstuel hic n. 85. la Croix tom. 2. l. 7. n. 47. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 117. & colligitur ex c. cum pro causa 27. h. tit. Clem. gravis 2. eod.

53 Ratio est, quia Excommunicatio, & quævis alia censura non tam est privatio, quam vinculum morale causans privationem, atqui vinculum morale multiplicari potest, tamen privatio non multiplicetur, ut manifestè patet in peccatis mortalibus, quorum quodlibet ita hominem privat gratiâ, ut etiam aliud, quantum est in se, privet. Hinc cadit ratio dubitandi in oppositum; quamvis enim privatio non suscipiat magis, & minus in se, bene tamen in ordine ad causam. Manifestum hoc etiam est in naturalibus; nam cubiculum privari luce potest ex multiplici ratione impediende, tamen existat unica privatio lucis.

54 Imò probabile est, quòd possit aliquis ob eandem causam, & idem delictum ligari censurâ duplici ejusdem rationis, unâ à Jure, alterâ ab homine, item unâ ab hoc Superiore, vel Judice, alterâ ab alio, si adit respectu cujuscunque Judicis specialis contumacia, & inobediencia. Suar. D. 5. cit. sect. 2. n. 13. Dicast. n. 271. Palao n. 6. la Croix n. 82. Ratio est, quia esto, quòd eadem sit causa materialis est tamen diversa causa formalis scilicet diversa contumacia, & inobediencia. Addit Palao l. cit. roties multiplicari censuras, quoties multiplicentur transgressiones, quibus annexa censura est.

55 Quæritur 6. quam ob causam ferri in aliquem censura possit? Satis conveniunt DD. 1. censuram non posse ferri, nisi ob culpam; quia est poena medicinalis, quæ necessarîo supponit culpam corrigendam. 2. hanc culpam debere esse proportionatam. R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

tam censura; aliâ committeretur injuria; ut colligitur ex c. felicitis 5. de Pœnis in 6. ibi, Judex pœnam metietur ex culpa.

3. culpa illi debere accedere contumaciam in Ecclesiam aliquid præcipientem, vel prohibentem sub censura; quia ad hanc maxime puniendam, & corrigendam infligitur c. parte 23. de V. ex S. & c. cum medicinalis 1. b. tit. in 6. Hinc censura obnoxium non est peccatum, prohibitum solo Jure naturali, vel Divino. Abb. in c. qua fronte 25. de appell. n. 10. Suar. D. 4. de Censur. sect. 5. n. 6. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 5. n. 2. Wiestner hic n. 14. Reiffenstuel ibid. n. 11. la Croix tom. 2. l. 7. n. 47. quia tale peccatum, nisi simul Lege Ecclesiastica prohibitum sit, inobedienciam, contemptum, aut contumaciam contra potestatem Ecclesiasticam nullam continet.

Dub. 1. an ob culpam venialem censura infligi possit? Rationem dubitandi faciunt textus aliqui, præsertim can. si quis 22. dist. 23. c. si quis 4. de Vt. & honest. quibus videtur ob causam levem, scilicet nutritionem comæ, ferri Excommunicatio, Conf. in casu vulgari devastatorum vineæ, in quos, licet singuli quantitatem levem duntaxat diriperint, neque unus in alterius damnificationem consenserit, Judices Ecclesiastici ad instantiam damnificati solent promulgare Excommunicationem, nisi damnatum à sedatum reparent, & ablatum restituant.

Sed dicendum, Excommunicatio nem majorem, Suspensionem, & Interdictum, prout communiter feruntur, ob culpam venialem injungi non posse. Ita ex omnium sententia tradunt Navar. Man. 6. 27. n. 9. Covar. in c. alma p. 1. § 9. n. 1. Avil. p. 2. de Censur. c. 5. D. 1. dub. 2. Suar. D. 4. de Censur. sect. 4. n. 2. Sañch. l. 8. mor. c. 4. n. 55. Valq. tom. 2. D. 158. c. 5. Hurtad. de Censur. diffc. 10. n. 43. Coninck D. 13. dub. 8. concl. 2. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 5. n. 10. Palao tr. 29. D. 1. p. 7. n. 2. Engl. hic n. 6. Pirh. n. 30. König n. 12. Wiestner n. 10. Reiffenst. n. 8. la Croix tom. 2. l. 7. n. 47. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 123. & colligitur ex can. nemo 41. can. nullus 42. & c. caus. 11. q. 3. & Trid. sess. 25. c. 3. de Reform. Ratio est, quia sunt pœnæ gravissimæ, ac proinde importionatæ ad culpam levem.

Atque hinc etiam sequitur, casu, quo quis per ignorantiam, inadvertentiam, vel aliam causam excusatur à culpa gravi, cui Excommunicatio, Suspendio, vel Interdictum annexum est, eum etiam excusari ab his pœnis, ne illas incurrat, ut bene advertit Laym. n. 1. cit. & Palao n. 2. consonum namque est non privare subsidiis Regni Cœlestis, qui per peccatum se non privavit, ut dixit S. Thom. in addit. p. 3. q. 21. art. 3.

Bb

Dixi,

59 Dixi, *Excommunicationem majorem, Suspensionem, & Interdictum, prout communiter feruntur*; nam Excommunicatio minor lata à Jure in omnium sententia propter peccatum veniale incurritur: & ratio est, quia etsi maximis bonis privet, scilicet Sacramentorum receptione, facile tamen tolli potest, cum quilibet Sacerdos Jurisdictionem habens, ut n. 205. dicitur, ab ea possit absolvere. Palao n. 7. Eodem modo potest aliqua Suspendio, vel Interdictum personale purum à Jure generaliter ferri ob peccatum veniale, si talis Suspendio, vel Interdictum, quod in poenam ejusdem fertur, reservatum non sit, & minoribus commodis privet, quam Excommunicatio minor. Palao l. cit. König n. 12. Reiffenstuel n. 9. la Croix n. 47. Schmier n. 126.

60 Neque obstat Ratio dubitandi allata; nam etsi causa, in se spectata, sit levis, ex circumstantiis tamen potest fieri gravis, atque adeo capax harum poenarum. Ad Conf. quamvis non pauci cum Navar. Covar. Petr. Navar. censeant Excommunicationem prædictam nullo modo ligare eos, qui solum levem quantitatem restituere tenentur, communior tamen cum Sot. Cordub. Sayr. Henriq. Less. Suar. Barbosa. &c. quos citat, & sequitur Palao D. 2. de Censur. p. 3. n. 7. docet, singulos obligari suam quantitatem levem restituere; alias Excommunicationem incursum: in qua sententia respondendum, quod dictum est ad Rationem dubitandi; nam impossibile est damnum grave, domino vineæ minutis singulorum furtis illatum, reparare, nisi singuli ea minuta furta restituant. ergo singulorum restitutio, etsi levis quantitatis subreptæ, graviter conducit ad damni illati reparationem, at quoties finis præcepti gravis est, & res, quæ præcipitur, prædicti finis consecutioni est necessaria, gravis est obligatio illam exequendi; quia gravitas præcepti non desumitur tantum ex gravitate materiæ in se spectata, sed ex gravi, vel levi convenientia, quam habet cum fine intento.

61 Dub. 2. an ad censuram incurramdam sufficiat actus internus? Affirmat Gloss. in Clem. 1. de Hæret. & alii apud Sanch. l. 2. mor. c. 8. n. 2. quibus novissimè accedit Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 134. & seqq. Fundantur 1. Clem. 1. cit. ubi §. verum excommunicantur Inquisitores, qui odio, vel amore ducti aliquid contra muneris sui obligationem omittunt, vel faciunt. Sed hic est actus internus, ergo &c. 2. Judex obligatus defendere Clericum à percussione, si id nolit, incidit in Excommunicationem Canonis. at hæc nolitio internum quid est. ergo &c. 3. Ecclesia actus internos præmiare potest, concedendo v. g. Indulgentias Orationi men-

tali. ergo poterit iisdem etiam statuere poenam per censuram. 4. si actus internos Ecclesia afficere censuram non possit, id proveniret ex defectu Jurisdictionis, atqui Ecclesia habet Jurisdictionem in actus merè internos, cum ejus potestas Spirituales sit, ergo &c. 5. imò potestatem istam Ecclesia quoad actus internos defacto exercet; sic enim dispensat, & irritat Votum purè mentale, absolvit, & reservat peccata interius consummata, obligat ad actum Fidei supernaturalem, quando res Fidei proponit, aut de Fide quis examinatur &c. ergo potest etiam actus merè internos punire.

Sed verior videtur negativa, scilicet actum purè internum ad censuram incurramdam non sufficere. Ita Navar. Man. c. 23. n. 38. &c. 27. n. 56. Covar. Reg. peccatum p. 2. n. 7. Suar. D. 4. de Censur. sect. 2. n. 1. Valq. 1. 2. D. 160. Coninck. D. 13. dub. 8. concl. 4. n. 71. Hurtad. de Censur. Dissic. 11. n. 49. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 5. n. 1. Palao tr. 29. D. 1. p. 7. n. 4. Engl. bic n. 6. Pirhing n. 31. König n. 13. Wiesner n. 13. Reiffenstuel n. 25. la Croix tom. 2. l. 7. n. 47. id defumens ex can. cogitationis 14. de pœnit. dist. 1. ubi Glossa dicit, cogitationis poenam neminem pati ab homine, sed à DEO. Ratio est, quia Ecclesiæ potestas anterior, sicut præcipere, & prohibere, sic etiam judicare, & punire nequit actus merè internos, utpote non cadentes sub sensum, & cognitionem humanam c. sicut 33. fin. & c. seq. §. fin. de Simon.

Neque dicas, saltem ab Ecclesiâ 63 posse censuram ferri in actus merè internos in forma Legis, aut Constitutionis, ita, ut quia actum prohibitum sola mente commiserint, ipso facto, & jure, citra Judicium, & processum, Censuram incurram. Nam contrà est; quia ut S. Thom. 1. 2. q. 91. art. 4. docet, de his potest homo legem ferre, de quibus potest judicare. igitur cum Ecclesia de actibus merè internis judicare nequeat, nec Legem ferre de iis potest. Confirmari hæc possunt ex dictis Libr. 1. Tit. 1. n. 21. ubi negavi, actus merè internos directè cadere sub Legem humanam posse.

Imò ut incurramur censura, pecca-64 tum illud externum, ob quod censura contrahenda est, debet esse completum in suo genere secundum proprietatem verborum, quæ in præcepto, seu Lege infligente censuram continentur. Navar. l. 5. conf. 37. n. 2. h. tit. Suar. D. 4. sect. 3. n. 4. Avil. p. 1. dub. 11. Sp. 2. c. 5. D. 3. dub. 5. Sanch. l. 3. de matr. D. 2. n. 5. sub fin. Coninck. D. 13. dub. 8. concl. 7. Palao p. 7. cit. n. 10. Colligitur apertè ex c. perpetuo 7. de Elec. in 6. ubi dicitur eligentes indignum non incurrere Juris poenas, nisi adeo in eo persistant,

verint, quod ex votis eorum communis electio subsequatur. Ratio est, quia Leges poenales strictè, & propriè accipiendæ sunt.

65. Neque obstant Argumenta n. 16. in contrarium allata. Ad 1. allegatus ibidem textus intelligi debet de amore, vel odio prodeunte in actum externum vitiosum, & indicem pravi affectus interni. Ad 2. non defendere Clericum est omisso externa, & sensibus cognoscibilis. Ad 3. dum Ecclesia concessione Indulgentiarum præmiat actus internos, directè circa illos Jurisdictionem externam nullam exercet, sed eos solum ponit pro conditione, quâ positâ indulgentias vult obtineri. Ad 4. et si potestas exterior Ecclesiæ Spiritualis sit, quia tamen hominibus inest, qui corporales sunt, idcirco non extenditur ad res purè Spirituales, sed quatenus per corporales manifestantur. Ad 5. in exemplis allatis Ecclesia nulla utitur Jurisdictione in actus merè internos; nam primò dispensatio, & irritatio Voti propriè non versatur circa actum internum voti, qui transit, sed circa obligationem moralem inde resultantem, & moraliter perseverantem, quam Ecclesia nunquam solvit, nisi postquam exterius manifestata eidem est. Similiter non solvit peccata interna, nisi manifestata in Confessione; dum verò illa reservat, non tam in ipsa, quàm in Confessarium, cui potestatem absolvendi restringit, Jurisdictionem exercet. Denique dum res Fidei proponit Ecclesia, non tam Ecclesia, quàm Lex Divina, & naturalis obligat ad actum Fidei, exercendum circa rem propositam ut credendam.

66. Dub. 3. an censura ferri possit propter peccatum merè præteritum in ejus punitionem? Rationem dubitandi faciunt complures textus, in quibus videtur censura ferri pro peccato præterito. Nam 1. can. quidam 2. caus. 5. q. 1. Gregorius excommunicavit libelli cujusdam authorem, nisi se proderet, & malitiam fateretur, aut libelli veritatem probaret. 2. can. inter querelas 27. caus. 23. q. 4. idem Gregorius reprehendit quidem Episcopum, qui in sua Excommunicationis sententiam tulit pro vindicanda injuria sibi illata, non tamen censet, sententiam istam fuisse nullam. 3. can. duo sunt 10. dist. 96. refertur Innocentius excommunicasse Arcadium, & Ambrosius Theodosium ob factum absolutè præteritum. 4. can. Guisfarius 30. q. 4. cit. Sylvester Papa anathematizavit eos, qui eum comprehenderunt, & miserunt in exilium. 5. can. fin. caus. 2. q. 1. Nicolaus Papa absque ulla monitione excommunicat duos Episcopos, eodè quòd Lothario in suis sceleribus faverent.

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

Sed nihilominus dicendum, non posse infligi censuram propter peccatum merè præteritum, sive quod omnino cessat, & cum inobedientia, vel contumacia præsentè non est conjunctum. Ita Navar. Man. c. 27. n. 9. Covar. in c. alma p. 1. §. 9. n. 4. & §. 10. n. 1. & seqq. Suar. D. 4. sect. 5. n. 6. Coninck D. 13. dub. 9. n. 78. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 5. n. 3. Palao D. 1. p. 7. n. 8. Piching hic n. 32. König n. 15. Wiestner n. 15. la Croix tom. 8. l. 7. n. 47. & sumitur ex c. ex parte 23. de V. S. c. per tuas 40. c. sacro 48. h. tit. c. cum medicinalis 1. c. Romana 5. §. porro c. constitutionem 9. eod. in 6. Ratio est, quia censuræ, tanquam poenæ medicinales, præcisè introductæ sunt, ut suæ gravitatis horrore à peccato committendo, & inobedientia continenda absterreant delinquentes. tales autem non forent, si in solius delicti perpetrati poenam resipiscenti, & satisfactionem debitam præstare parato infligerentur. ergo &c.

Neque obstant Argumenta proposita. Ad 1. Gregorius ibi non excommunicavit libelli authorem, sed usum Eucharistiæ sub Excommunicatione eidem interdixit, donec se manifestaret. Ad 2. Episcopus ille Excommunicationem tulit non pro injuria sibi facta, sed ut sibi fieret competens satisfactio: reprehenditur tamen à Pontifice; quia alienum est à Pastore Ecclesiæ in propria causa per modum sententiæ Censuram ferre. Ad 3. Innocentius Arcadium, & Ambrosius Theodosium excommunicarunt, nisi resipiscerent, & pro tanto facinore satisfactionem exhiberent: hinc illâ positâ, sunt absoluti. Ad 4. Sylvester illos excommunicavit, quia in exilio ipsum detinebant, ut constat ex textu can. cit. Ad 5. Episcopi non excommunicantur illo textu, sed deponuntur ab Officio Sacerdotali: quod ob culpam præteritam fieri potest, cum depositio censura non sit.

Dub. 4. an censura imposita contra facientes, seu committentes aliquod delictum comprehendat etiam mandantes, & consulentes committi? Affirmant aliqui cum Sylv. V. Excommunicatio 9. n. 79. & Rosell. V. eod. 1. cas. 43. n. ult. Fundantur; quia mandans, & consulens delictum, etsi physicè illud non committant, committunt tamen illud moraliter, & secundum communem æstimationem. Conf. variis textibus; nam 1. c. mulieres 6. §. illi vero h. tit. deciditur mandantes Clericum percurrere eadem Excommunicatione ligari, quâ ligantur percutientes: & redditur ibi ratio, cum is committat verè, cujus auctoritate, vel mandato delictum committi probatur. 2. c. nuper 29. §. in primo eod. inquit textus: cum facientem, & consentientem par poena confringat: & confirmatur ex

B b a

Reg.

Reg. is damnum 169. ff. ibi, is damnum dat, qui jubet dare. 3. l. nihil interest 15. ff. ad ad Leg. Corn. de Sicar. ait textus: *Nihil interest, occidat quis, an causam mortis prebeat.* 4. c. isa quorundam 6. de Judicis excommunicantur deferentes prohibita ad Sarracenos, & c. significavit 11. eod. declarantur eandem Excommunicationem incurrere, sive propriam personam, sive per nuntios deferant. 5. c. nuper 29. & c. si concubine 55. h. tit. excommunicantur participantes in crimine criminoso cum excommunicato. at mandans, & consulens delictum, cui annexa est Excommunicatio, participat in crimine, ob quod Excommunicationem incurrit illud committens, ergo &c.

70 Sed longe probabilius est, censuram, quæ lata est adversus committentem aliquod crimen, non afficere mandantem, vel consulentem, nisi in Lege, vel præcepto hoc exprimitur. Ita Armill. *V. Excommunicatio n. 2. Tabien. V. eod. 5. cas. 49. n. ult. Cajet. V. eod. paulo post pr. Navar. Man. c. 27. n. 51. Sanchez. l. 3. de Matr. D. 49. n. 2. Hurtad. de Censur. Diffic. 14. n. 53. Palao p. 7. cit. n. 12. Pignat. tom. 9. consult. 11. n. 2. Pithing hic n. 33. König ibid. n. 14. la Croix tom. 2. l. 7. n. 57.* Ratio est, quia Leges imponentes censuram, utpote odiosæ, & poenales strictè sumende sunt. at qui mandans, & consulens delictum, propriè, & in rigore dici nequit illud delictum facere, ut docet Bartol. in l. sed si unius. §. servus n. 2. ff. de Injur. *Conf.* quia mandatum, & consilium præcedunt factum, & ad ipsum perpetrandum diriguntur, illiusque causa moralis sunt, non igitur sub facto comprehendi debent. *Excipitur*, casus, quo Lex, nisi etiam mandantes, & consulentes comprehendantur sub censura, redderetur inutilis ferme, & frustratoria; tunc enim etiam ad hos extendi deberet, ut colligitur ex c. si civitas 17. h. tit. in 6.

71 Neque obstant Argumenta opposita; etsi enim mandans, & consulens absolute dici possint delictum committere, non tamen in sensu proprio, & rigoroso; nam delictum committere in sensu rigoroso non moralem, sed physicam actionem significat, prout colligitur ex c. fin. de Cler. pugn. in duell. ubi pugil verè homicida dicitur, non autem mandans. Neque aliud probant textus allegati. *Ad 1.* etsi mandans committat in Legem, quæ percussorem prohibet, non tamen verè percussit: & hinc ut comprehenderetur sub Lege statuente percussentibus censuram, opus fuit nova Lege, & Decreto c. mulieres cit. *Ad 2.* id intelligendum est non de eadem poena secundum proprietatem, sed secundum similitudinem, cum consentientes verè delinquant in Legem. Idem respondendum ad *Reg. is*

damnum cit. *Ad 3.* fit quidem delictum à mandante, & consulente moraliter, non autem physicè, & propriè, ut dictum est. *Ad 4.* ibi extensio censuræ fit etiam ad eos, qui deferunt arma ad Sarracenos per interpositam personam, ne Lex poenalis censuram irrogans frustratoria redderetur. *Ad 5.* excommunicantur, qui participant cum Excommunicato, postquam ut talis denuntiatus est, non verò, qui cum eo participant, antequam Excommunicationem incurreret.

Dub. 5. an casu, quo expressè censura lata est etiam contra mandantes, consulentes &c. Excommunicationem incurrat mandans, consulens &c. si hic mandatum, vel consilium revocavit, antequam mandatarius, vel consiliarius illud exequatur? *Certum est 1.* si mandans, vel consulens mandatum, vel consilium suum revocavit efficaciter, ita, ut mandatum, vel consilium causa moralis operis prudenter præsumi nequeat, mandantem, & consulentem liberum à censura esse; quia non aliter mandatum, vel consilium punitur censurâ, quam quia influit in delictum. *Certum est 2.* si mandans, vel consulens solum fide revocavit mandatum, aut consilium suum, eum censuram non effugere; quia verè adhuc in delictum influit.

Difficultas est, an incurrat censuram, qui quidem revocat mandatum, vel consilium suum, quantum potest, sed hanc revocationem mandatario, vel consiliario notam non potest facere, vel si ei notificat, rationes ad consilium à se datum revocandum inefficaces fuerunt? *Affirmant* Coninck *D. 14. dub. 15. concl. 3. n. 183. Dieast. D. 1. à n. 290. & D. 2. n. 344. & alii relati à Suar. D. 44. de Censur. sect. 3. n. 7.* *Moventur*; quia hæc censura lata sunt adversus eos, quorum consilio, vel mandato facinus est perpetratum: quod in præsentem contingit. *Neque obest*, quod mandati, vel consilii poenitueris; quia poenitentia efficaciam mandati, vel consilii non sustulit.

Sed melius contrarium docuerunt Innoc. in c. mulieres 6. h. tit. Tabien. *V. Excommunicatio 5. cas. 1. n. 35. Avil. p. 2. de Censur. D. 3. dub. 7. Hurtad. de Censur. diffic. 15. n. 68. Palao p. 7. cit. n. 15.* *Rationem dant*, quia post revocationem consilii, vel mandati, si delictum sequitur, mandans, vel consulens illud solum causat inculpabiliter, cum culpa per poenitentiam sit deleta. igitur non incurrit censuram, quæ, utpote poena medicinalis, solum afficere potest actum delinquentes, inobedientes, & rebelles, non verò eos, qui ab inobedientia, rebellione, & delicto recesserunt.

Qua-

75 Quæritur 7. quæ causa excuset ab incurrendâ censura? *2. prima*, & præcipua, si ex parte ferentis censuram ante incursum deficiat Jurisdictio, eo quod e. g. remotus sit ab officio, vel à sententia ejus appellatum: de quo dictum est *n. 22. supra*.

76 2. Si actus, sive peccatum, sub censura prohibitum, in suo genere consummatum, seu completum non sit; requiritur enim actus consummatus, sive peccatum in suo genere completum, ita, ut effectus lege, & præcepto prohibitus reipsa consequatur. Hinc si homicida excommunicetur, non incurrit censuram, qui solum percussit, vel vulneravit; si vulnerans, non incurrit, qui conatus fuit percutere, sed erravit, vel impeditus fuit: quia qui non est perfecta causa illius actus, propter quem decreta est Excommunicatio, non incurrit illam. Tann. *D. 6. q. 10. dub. 3. n. 55. Reg. 3. Pirhing hic n. 32.*

77 3. Si consentiat is, in cujus favorem lata censura est, E. g. lata in debitorem ad instantiam Creditoris est Excommunicatio, nisi intra tres dies debitum solvat: excusatur hoc casu à censura debitor, si Creditor ei proroget terminum. Henric. *l. 13. c. 20. Suar. D. 3. sect. 6. n. 8. Hurtad. de censur. diff. 26. Palao D. 1. p. 8. n. 3.* neque eo casu opus est consensu Judicis. Ratio est, quia non censetur Judex eo casu habere voluntatem ligandi debitorem, creditore volente oppositum. Accedit, quia censuram in debitorem ferre Judex non potest, nisi quia debitor est in mora, atqui hoc casu non est in mora, nec differendo solutionem peccat, ergo ne censura dicatur contrahi absque omni peccato, dicendum est, eam incurri solum, cum transactus est terminus à creditore prorogatus.

78 4. Si ignorantiam censuræ habeat, modò hæc non fuerit crassa, & supina. Azor *p. 1. l. 1. c. 15. q. 3. Suar. D. 4. sect. 8. n. 20. Sanch. l. 9. de matr. D. 32. n. 9. Palao p. 8. cit. n. 7. Engl. hic n. 10. Reiffenstuel ibi. n. 29. & seqq. la Croix tom. 8. l. 7. n. 47. & 93. & habetur apertè c. fin. de Const. in 6.* Ratio est, quia censuræ sunt poenæ, quæ contemptum Legis virtualiter requirunt. Idem dicendum, quando dubitas, an censura adversus aliquod delictum lata sit, vel an factum tale sub censura comprehendatur, & factâ aliquâ diligentia, dubium vincere non potuisti; nam tunc dubitans est in possessione sui juris, quod per Baptismum acquisivit ad bona Spiritualia. Aliud dicendum, cum quis dubitat, an à censura, quam incurrit, sit absolutus; tunc enim pro censura, seu ligamine est possessio, prout apertè colligitur ex c. sicut 39. h. tit.

5. Si rem sub censura prohibita, gravi metu inductus efficit; quia regulariter timor, & periculum gravis damni à præceptorum transgressione excusat. Suar. *D. 4. sect. 3. n. 14. & D. 6. sect. 3. n. 7. Coninck D. 13. dub. 12. n. 99. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 3. fin. Palao p. 8. cit. n. 10. Pirh. hic n. 47. Wiest. n. 16. Reiffenst. n. 33. la Croix n. 47. & 93. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. 5. 3. n. 127. & seqq.* Ratio est partim, quod sic delinquens haberi nequeat pro contumace, & Ecclesiastica potestatis contemptore, cum naturæ potius infirmitate, quam obstinacæ voluntatis malitiâ peccet; partim verò, quia ejusmodi metus plerumque excusat ab observatione Legis Ecclesiasticæ: cur non etiam à censura, Jure solum Ecclesiastico introductâ? Neque oblat c. sacris 5. de his, quæ vi, met. caus. ubi Innocentius III. obnoxium Excommunicationi minori pronuntiat, qui Excommunicato vitando metu inductus communicat, & ab ista tantum absolvit illum, qui illi communicat per coactionem, & invitus. Nam hoc procedit tum solum, quando merus non excusat à peccato; tunc enim etiam non excusat à censura, ut explicat Coninck *n. 97. Laym. n. 9. Gonzal. in c. cit. n. 9. & 10. Wiestner n. 17.* Atque hinc 1. excipitur, nisi præceptum Ecclesiasticum tanti momenti sit, ut etiam cum periculo mortis observandum sit; nam eo casu non excusaris à censura tali delicto annexa, cum non excuseris à peccato inobedientiæ, & contumaciæ. Reiffenstuel *n. 34. Excipitur 2.* si Ecclesia sub censura prohibeat, quod alias Jure naturali prohibitum est v. g. fornicationem, furtum, homicidium &c. tunc enim probabilis censuram contrahit, qui tale peccatum committit, etsi metu coactus. Hurtad. *diff. 23. n. 10 Palao p. 8. cit. n. 11.* cum enim præceptum Ecclesiæ, prohibens tale peccatum sub censura, non adstringat ad aliquid faciendum, vel omittendum, quod non, secluso eo præcepto, debebat fieri, vel omitti, non est ratio, cur dicamus illud Ecclesiæ præceptum tali casu cessare. Aliud dicendum, si Præceptum Ecclesiasticum naturali adderet aliquam circumstantiam, cui censuram adjungeret, e. g. si furtum fiat in templo; tunc enim Palao *l. cit. censet*, furem non incurrere censuram, si metu gravi coactus furtum faceret; quia censeretur solum peccare contra Jus naturale, non autem Ecclesiasticum.

6. Denique excusatur à culpa, qui verè innocens est, cum enim censura nemini imponi possit absque culpa, qui ab hac liber est, erit etiam à censura liber. Dubium est, quando innocentia excuset; potest enim contingere, ut aliquis non

tantum in foro interno conscientiae quoad DEUM, sed etiam in externo excusetur à culpa. 2. potest contingere, ut culpam quidem habeat, illa tamen exterius non sit probata. 3. potest contingere, - ut culpa quidem non adfit, probetur tamen adesse. In primo casu conveniunt omnes, sic innocentem censurâ ligari non posse; quia eo casu Judex sua potestate abutitur, & conf. sententia illius nulla est, & non timenda *c. solet. 2. & c. venerabilibus 7. §. potest h. tit. in 6.* In secundo casu iterum affici censurâ non potest, esto crimen Judici privatim notum sit; quia censuram Judex ferre non potest ob scientiam privatam, sed publicam, utpote quæ est actus publici, & forensis Judici; aliàs nulla erit sententia. Palao *p. 8. cit. n. 12.* Intelligi autem hoc debet de censura hominis, seu ab homine per sententiam particularem lata. Aliud est, si Episcopus, vel Summus Pontifex, tanquam Pastor communis per Legem, Statutum, vel Sententiam generalem ad eradicandum aliquod vitium censuram ferat, quæ ipso Jure incurratur; tunc enim in foro conscientiae eâ afficietur, qui delictum patravit, etiam si hoc in foro externo probari nequeat. Engl *hic n. 109.*

81 Quoad tertium casum non conveniunt DD. Affirmant hoc casu innocentem ligari censurâ Gloss. *in c. 1. V. propter quam b. tit. in 6.* Durand. *in 4. dist. 18. q. 4.* Cordub. *l. 1. q. 42.* Moventur 1. *can. sententia 1. caus. 11. q. 3.* ubi Gregorius, *Sententia Pastoris, inquit, sive justa, sive injusta fuerit, timenda est.* 2. Judex procedens secundum allegata, & probata justè procedit, ergo ejus sententia valet. 3. bona, quibus fideles per censuram privantur, dispositioni Ecclesiae subduntur, ergo potest Ecclesia fidelem innocentem, qui nocens esse probatur, illis bonis privare. 4. præcepto lato à Jure, secundum Juris ordinem procedente, subditus nequit resistere, sed tenetur eidem obedire saltem in facie Ecclesiae, ut communiter notant DD, cum *S. Thom.* aliàs autoritas Judicis contemneretur, & disciplina corrueret. atqui transgressioni prædicti præcepti Judex annectit censuram, ergo validè annectit, & conf. ligat.

82 Sed dicendum, probabilis hoc casu innocentem censurâ non ligari. Ita Cajet. *Sot. Covar. Navar. Tolet. Suar. Avil. Laym.* apud Palao *p. 8. cit. n. 14.* quos etiam ipse sequitur *n. 15.* & post eum Engl *n. 107.* König *n. 11.* Reiffenstuel *n. 40.* & *segg.* Ratio est, quia præceptum illud Judicis nititur falsa præsumptione obligationis, & errore aperto, igitur cum alienum sit à benignitate Ecclesiae cogere, & obligare sub Censura ad solvendum tanquam debitum, quod nullo modo est debi-

tum, non est credendum ullam sic condemnato obligationem induci ex hoc præcepto.

Tria tamen cum Palao *l. cit.* hic ad 83 verto, 1. sic condemnatum obligatum esse Judicis præceptum exequi, quando illud absque scandalo non potest subterfugere: hoc autem non vi præcepti, quod nullum est, sed vi juris naturalis, quod obligat, ne potestati publicæ, justè, & Juridicè præcipienti, resistatur, etsi, quod præcipit, minus justum sit. Qui tamen eo casu inobediens fuerit etiam publicè, per hoc non incurret censuram; quia non delinquit adversus præceptum, cui Judex censuram annexit, sed contra præceptum Juris naturalis non resistendi potestati justè, etiam non justum, judicanti. 2. is, quem Judex hunc in modum censurâ affecit, in foro animæ, & coram DEO ob ejusmodi censuram non est privatus communionem fidelium, Ecclesiae suffragiis, Jurisdictione Spirituali &c. quia hi effectus censuræ veræ annectuntur, & non exstimationi illius: in foro tamen externo his omnibus bonis privatus est; quia in eo foro verè censurâ ligatus reputatur. Et hinc 3. ita censurâ percussus obligatur in publico abstinere ab omnibus actibus, qui per censuram prohibentur: sed hoc ex vi præcepti naturalis, quâ, ut dixi, quisque obligatur parere Judici suo, ne autoritatem ejus videatur contemnere; non tamen vi censuræ; quia illa censura est nulla, conf. nullum ponit impedimentum.

Argumenta *n. 81.* opposita facile 84 dissolvi possunt. Ad 1. Gregorius non dixit, sententiam injustè latam servandam, sed timendam, i. e. non ex superbia contemnendam, uti contemneretur, si cum scandalo illam violares. Ad 2. ad sententiam validam non sufficit, quod Judex justè, præcipiat, sed requiritur, quod justum præcipiat. Ad 3. jam dixi, privationem actualem non esse necessariam ad tuendam autoritatem Ecclesiae; quia satis est, si ita Censuratus pro tali se gerat in facie Ecclesiae. Eadem responsio est ad 4.

Quæritur 8. quis possit absolvere ad 85 censura? Distinguendum est inter censuram latam ab homine, & inter eam, quæ lata à Jure est. Et hinc

Dub. 1. quis possit absolvere à censuris specialiter latis ab homine? *h.* ab his absolvere solum potest ille, qui tulit illam, & ejus Succesor, Superior, vel Delegatus, & nullus alius. Avil. *p. 2. c. 7. D. 1. dub. 9.* Palao *tr. 29. D. 1. p. 11. §. 4. n. 1.* Vallens. *hic §. 7. n. 3.* Engl *n. 114.* Pirh. *n. 143.* König *n. 22.* Reiffenst. *n. 242.* la Croix *tom. 8. l. 7. n. 126.* & 131. Magnif. P. Schmier *p. 1. de Delict. c. 3. n. 171.* & *segg.*

Di-

86 Dixi 1. *absolvere potest ille, qui tulit.* Ita S. Thom. in addit. p. 3. q. 24. art. 1. S. Bonav. in 4. dist. 18. ult. part. dist. q. 6. Suar. D. 7. de censur. sect. 2. n. 2. Coninck D. 14. dub. 16. n. 254. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 7. n. 2. Palao l. cit. & colligitur ex can. *verbum 51. de poenit. dist. 1. c. pastoralis 11. §. praterea de Offic. Ordin. & favet Reg. Jur. 1. ibi: Omnis res, per quamcumque causas nascitur, per easdem dissolvitur;* item Reg. 35. ff. ibi: *Nihil tam naturale est, quam eo genere quidque dissolvere, quo colligatum est.*

87 *Extenditur 1. etiam si reus domicilium mutet; adhuc enim absolvendus est ab eo, qui tulit sententiam arg. c. proposuisti 19. de for. compet. Angel. V. absolutio 1. n. 7. Sayr. l. Theaur. c. 20. n. 4. Suar. sect. 2. cit. n. 26. Palao l. cit. n. 2. Ratio est, quia mutatione domicilii subterfugere non potest Jurisdictionem auctoris censuræ, Extenditur 2. etiam si Appellationem interposuerit; nam adhuc absolvi debet à ferente censuram, siquidem iste sit Ordinarius. Sayr. l. cit. n. 3. Suar. n. 32. Palao n. 3. & colligitur aperte ex c. si à giudice 10. de Appellat. in 6. Ratio est, quia per Appellationem interpositam Judex à quo non privatur Jurisdictione quoad ea, quæ Appellationi non obstant. at absolutio à censura non obstat, sed potius juvat Appellationem, cum sit id, quod per Appellationem intenditur. Addidi autem, si quidem sit Judex Ordinarius; nam Delegatus, etsi ante admissam Appellationem impendere absolutionem possit, non tamen eam admittat; quia eo ipso privatur jurisdictione.*

88 *Ut verò Author censuræ à se censuratum possit absolvere à censura, requiritur, ut absolutio non sit ipsi specialiter prohibita; nam plures sunt casus, in quibus auctori Censuræ non permittitur absolutio. 1. si fiat Excommunicatus vitandus; tunc enim privatur omni jurisdictione, quam habuit, ut infra n. 163. dicitur. 2. si censurandi potestas ipsi commissæ est absque cognitione causæ c. fin. §. fin. de Offic. Deleg. quia nudum ministerium, & executio ipsi commissæ censetur. 3. si Pontifex ex certa scientia censuram, ab Ordinario latam, confirmet: nam eo ipso absolutionem sibi reservat; quia ex confirmatione Ordinarii sententiam suam facit arg. c. si quis 1. de confirm. util. & inut. & c. si apostolice 22. de Præb. in 6. 4. si lata ab Ordinario sit in incendiarium; quia reservatur Papæ c. tua nos 19. h. tit. 5. si Papæ Delegatus excommunicarit aliquem; nam hic ab eodem Delegato post annum ab incurta Excommunicatione absolvi nequit c. querenti 26. de Offic. Deleg.*

Dixi 2. *ejus successor; nam quod iste censuras, ab Antecessore suo latas, possit per absolutionem tollere, deciditur can. si Episcopus 40. caus. 11. q. 3. quia eandem cum Antecessore potestatem habet, & eadem cum ipso persona censetur. Et hoc verum est etiam in Successore Judicis Delegati c. pastoralis 28. §. praterea de Offic. deleg. Item etsi tantum sit Successor ad tempus: & hinc Capitulum Sede vacante, medio Vicario à se electo, absolvere potest excommunicatos ab Episcopo c. un. de major. in 6. Excipiuntur ij casus, in quibus Antecessor non potest absolvere à censura à se lata; quia successor non majorem, sed æqualem cum Antecessore potestatem habet. Conf. Successor non potest absolvere à censura in casibus n. præc. relatis.*

Dixi 3. *Superior, intellige, si pleno jure Superior sit; nam hujus potestas ab inferiore limitari, vel circumscribi non potest Clem. 2. de Elect. conf. dum absolvit à censura, per inferiorem lata, jure proprio utitur, & ideo eidem injuriam nullam irrogat. Excipitur, nisi consuetudine habeatur contrarium, sicut contingit in Regularibus subiectis Episcopo; nam hi excommunicati, vel suspensi fuerint à Prælato suo Regulari ex causa Religiosam disciplinam spectante, ab Episcopo absolvi nequeunt, nisi mediâ Appellatione interpositâ; quia prima instantia Regulari Prælato competit, juxta Gloss. in c. quanto V. si Prælati de Offic. Ordin. Nunquam tamen Superior absolvere debet Censuratos ab inferiore, etsi validè possit, quin prius satisfactionem plenam exigat, & inferiorem Prælaturum moneat, ne ejus auctoritas contemni videatur. Palao §. 4. cit. n. 6.*

Addidi, *Si pleno jure Superior sit: 91* Hinc Archiepiscopus absolvere pro libitu non potest à censuris Suffraganeorum suorum, sed tantum tempore Visitationis c. cum ex officii 16. de Præscript. vel causâ ad ipsum per Appellationem devolutâ c. Romana 5. & c. venerabilibus 7. h. tit. in 6. quia non est Superior Suffraganeorum suorum pleno jure, sed tantum in certis casibus. Idem est de Patriarcha, vel Primare respectu Archiepiscoporum c. venerabilibus cit. Imò nec Legatus à Latere, quamvis omnium Prælatorum Provinciæ suæ Judex sit, & Superior, potest absolvere censuratos ab inferioribus Prælatibus extra casum Appellationis. Abb. in c. pastoralis cit. §. praterea n. 1. Navar. Man. c. 27. n. 40. Suar. sect. 2. cit. à n. 2. Laym. c. 7. n. 2. Palao n. 7. Engl. n. 117. Pishing n. 154. & seqq. Wiestner n. 53. Reiffenituel n. 244. la Croix tom. 2. l. 7. n. 137.

Dixi 4. *Vel Delegatus: ubi tamen est distinguendum; nam absolvere potest à cen-*

cenfura lata à Delegante, fi delegatus fit cum cognitione caufa: non potefl, fi abfque cognitione caufa poteflas ferendi cenfuras ipfi conceffa efl; quia tunc nudum miniflerium ipfi delegatum efl. Navar. n. 40. cit. Ugolin. tab. i. c. 4. §. 4. Sayr. c. 20. n. 24. Avil. p. 2. c. 7. D. 1. dub. 9. caf. 4. Suar. D. 7. fecl. 7. n. 8. Laym. c. 7. cit. n. 2. §. denique. Palao n. 8.

93 Dixi §. Et nullus alius; nam præter hæcenus enarratos nulli alii poteflas abfolvendi à cenfura fpecialiter lata competit. Ratio efl manifefla; nemini enim alteri reperitur conceffa hujus vinculi diffolutio: & meritò, ne Judicum Jurisdiclio turbetur, vel eorum autoritas contemnatur. Excipitur, fi reus paratus fit fatisfactionem præflare, fed ob infirmitatem, vel aliud impedimentum adire non poffit cenfura auctorem, ut abfolvatur; tunc enim ab æquali Judice, vel inferiore abfolvi potefl, præflito Juramento, quòd, quam primum poterit, fe præflentabit ei, cui de jure competit abfolutio, juxta c. ea nofcitur 13. quod de his 26. & c. quamvis 58. b. tit. Ratio efl, quia cum cenfura fit pœna medicinalis, multis Spiritualibus commodis privans, expediebat eam, pofita correclione, auferri.

94 Addidi à cenfura fpecialiter lata; nam fi generaliter lata fit, omnes poffunt abfolvere, qui poffunt abfolvere à cenfura, lata à Jure. Avil. D. 1. cit. dub. 9. Laym. n. 3. Palao n. 10. Vallenf. §. 7. n. 3. Pirhing n. 143. Reiffenftuel n. 246. la Croix n. 126. & colligitur ex c. ex frequentibus 3. de Inflit. Ratio efl, quia ex abfolutione hujus cenfurae, ab aliis Prælati facta, non perturbatur Tribunal Judicis ferentis cenfuram, cum reus non fuerit nominatim citatus. Neque obflat c. nuper 29. b. tit. ubi dicitur, quòd folum à cenfura Juris non refervata poffint alii à ferente cenfuram abfolvere; nam intelligendum hoc efl cafu, quo fpecialis fententia in fpeciales perfonas lata efl cum earum citatione, non verò, cum per Sententiam generalem; nam cenfura lata per Sententiam generalem cenfura Juris æquiparatur: unde qui à Juris cenfura potefl abfolvere, etiam ab hac potefl abfolvere.

95 Dub. 2. quis poffit abfolvere à cenfura Juris? ab hac, fi non fit refervata, à quocunque lata fit, poffunt abfolvere fibi fubditos omnes illi, qui Jurisdiclionem in foro externo habent: atque adeò non tantùm Epifcopi, fed etiam Abbates, Guardiani, Rectores, Priores &c. refpectu fibi fubditorum. Ita poff. Gloff. Abb. Felin. Navar. Man. c. 27. n. 39. Covar. in c. alma p. 1. §. 12. n. 4. Ugolin. de cenfur. tab. i. c. 10. n. 1. Henric. l. 13. c. 27. n. 3. Suar. D. 7. de cenfur. fecl. 3. n. 2. §. 10. Palao n. 29.

D. 1. p. 11. §. 3. n. 1. Vall. hic §. 7. n. 3. Wietner n. 29. Reiffenftuel n. 246. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 174.

Controverfia efl de Parocho, aliòve Sacerdote, potefle abfolvere à peccatis mortalibus, an etiam abfolvere poffit à cenfura non refervata? Negant Gloff. in c. fi Epifcopus V. refervantur de Penit. & Remiff. Abb. in c. 2. n. 3. & in c. nuper 29. n. 6. b. tit. Covar. in c. alma §. 12. cit. n. 5. Sayr. l. 2. Thefaur. c. 19. fin. Movetur, quia ad cenfuram abfolutionem, ficut ad ejus lationem requiritur Jurisdiclio fori externi, quâ Parochi, & alii fimplices Sacerdotes carent. Sed hoc non obflante, dicendum, poffe Parochum, & alium Sacerdotem proprium abfolvere à cenfura Juris non refervata. Ita Innoc. in c. nuper cit. n. 6. Sylv. V. abfolutio. n. 4. Navar. n. 39. cit. Suar. n. 2. §. 10. cit. Avil. p. 2. de Cenfur. c. 7. dub. 4. Coninck D. 14. dub. 6. concl. 2. n. 130. Palao §. 5. cit. n. 3. Engl. hic n. 124. Pirh. n. 141. König. n. 28. Wietner n. 29. Reiffenftuel n. 246. la Croix tom. 8. l. 7. n. 126. §. 128. P. Schmier n. 174. cit. & communiter TT. cum S. Thoma addit p. 3. q. 23. art. 2. Colligitur ex c. nuper cit. ubi quidem fermo efl de Excommunicatione minori tantùm, ratio tamen fubjuncta generalis efl, & militat pro abfolutione à quocunque Cenfura; quâ nimirum Conditor Canonis ejus abfolutionem fibi fpecialiter non retinuit, eo ipfo conceffiffe videtur facultatem aliis relaxandi. Ad Argumentum contrarium hic vel nulla requiritur Jurisdiclio fori externi, cum abfolutio talis tantùm pro foro confcientiæ, vel fi aliqua requiritur, hæc erit extraordinaria, vel delegata à Jure. Palao n. 4. Suar. n. 29. &c.

Dixi autem n. 95. in Refponfione: 97 Si non fit fpecialiter refervata; nam fi refervata fit, nullus alius ab auctore cenfurae, vel ejus Succelfore, Superiore, aut Delegato potefl abfolvere. Suar. D. 7. fecl. 5. n. 1. Avil. c. 7. cit. dub. 5. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 6. n. 1. concl. 2. Palao §. 5. cit. n. 5. Engl. n. 119. Pirhing n. 142. Reiffenftuel n. 249. la Croix n. 226. Schmier n. 177. & teffe Palao tradunt omnes, Sumitur exprefse ex c. nuper cit. Sunt tamen aliqui cafus, in quibus Conditor Canonis hæc poteflatem concedit alii. Sic enim 1. ab Excommunicatione Canonis ob percuflionem Clerici abfolvere potefl Epifcopus mulieres, & impuberes, etiam poftpubertatem prout dicitur infra n. 249. 2. idem Epifcopus abfolvere potefl ab omnibus cenfuris, & pœnis, Sedi Apofolice refervatis, modò non fuerint publicæ, neque ad forum contentiofum deductæ, vi Trid. feff. 24. c. 6. de reform. excepto homicidio voluntario Vallenf. hic §. 7. n. 6. Engl

Engl n. 120. la Croix n. 126. § 141. 3. Religiosi mendicantes, & alii, qui cum iis communicant in privilegiis, absolvere possunt ab omnibus censuris Sedi Apostolicæ reservatis, exceptis iis, quæ continentur in Bulla Cœnæ, ut habetur in *Compend. Privil. Societ. JESU V. Absolutio* §. 1. Engl l. cit. König n. 22. Wiest n. 51. *fn. la Croix n. 126. 4. pro articulo mortis Trid. sess. 14. c. 7. de Sacr. Pœn.* cuilibet Sacerdoti etiam Excommunicato concedit potestatem absolventi ab omni censura sive Juris, sive hominis, præstito prius juramento, quòd, quamprimum poterit, evanescente periculo, se absolutus præsentare velit Superiori, à quo de jure absolvendus erat; alioquin, si contra Sacramentum Superiori se non præsentaverit, in eandem censuram reincidet c. eos qui 22. b. tit. in 6. Suar. D. 22. sect. 1. n. 62. Barbof. in c. nuper cit. n. 2. Vallens. §. 7. n. 2. & 4. Engl n. 115. Pirhing n. 142. §. excipitur. la Croix n. 126. § 130. Schmier n. 178. § 179. cum reliquis supra. 5. similiter cum obligatione comparandi coram censuræ auctore conceditur facultas Episcopis, imò Sacerdoti proprio absolventi quoslibet impeditos adire Pontificem, ex quacunque causa nascatur hoc impedimentum c. ea noscitur. 15. § c. quamvis 58. b. tit. Navar. Man. c. 27. n. 81. Sayr. thes. l. 3. c. 20. n. 25. Coninck D. 14. dub. 16. n. 240. Palao p. 5. cit. n. 6. Pirhing n. 141. §. ad Parochos, Wiestner n. 50.

98. Quæritur 9. quâ forma, ritu, & conditionibus absolutio censuræ sit concedenda? 1. forma in Jure nulla præscripta est, sed ea sufficit, quæ voluntatem absolventi declarat, ut si diceres, Ego te absolvo à vinculo Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti: potestque fieri aut verbis, aut etiam scripturis; consuetudo tamen est observanda. Neque opus est exprimi causam, ob quam est incurta censura, tamen expediens sit. Palao tr. 29. D. 1. p. 11. §. 3. n. 1. Vallens. hic §. 7. n. 8. Pirhing *ibid.* n. 161. la Croix tom. 2. l. 7. n. 155. 2. Ritus servandus in Absolutione Judiciali à censura Excommunicationis præscribitur c. à nobis 28. b. tit. & habetur in Pontificali Romano: omisso tamen illius absolutionem non reddit invalidam, ut omnes farentur, neque illicitam graviter, etsi expediat regulariter prædictas ceremonias observari. Hurtad. D. 14. de Excomm. difficult. 4. Palao n. 4. 3. conditiones aliæ requiruntur ex parte absolventis, aliæ ex parte absolventi.

99. Ex parte absolventis requiritur 1. potestas absolventi; nam sine hac nulla est absolutio. 2. libertas à coactione, & metu; nam coactè, & metu facta invalida est c. un. de his, que vi met. caus. & procedit hoc, sive justè, sive injustè, va-
R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

lidè tamen lata censura fit; quia textus non distinguit. Suar. D. 7. sect. 6. n. 13. § seqq. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 6. n. 9. dict. 6. Avil. p. 2. c. 7. D. 2. dub. 5. Palao §. 3. cit. n. 7. Pirhing n. 165. la Croix n. 153. 3. ne absolvens in causa principali decipiatur. Excipitur, si constaret (quod præsumi non debet) ipsum Judicem, aliàs potestate absolventi gaudentem, velle, non obstante fraude, absolvere; tunc enim tenebit Absolutio. Navar. Man. c. 27. n. 38. Ugo- lin. tab. 1. de Censur. c. 19. §. 4. n. 4. Sayr. l. 2. c. 21. n. 26. Avil. D. 2. cit. dab. 4. Palao n. 8.

Ex parte absolventi regulariter requiritur 1. absolutionis petitio; cum enim censura imposita sit ad delinquentis correctionem, expedit postulatione humili demonstrare se correctum esse. Hæc tamen conditio non requiritur necessariò, sed ut convenienter concedatur absolutio: hinc etiam concedi invito potest; non tamen expedit, nisi ex causa rationabili. Sayr. c. 21. cit. n. 6. Suar. sect. 7. n. 5. Palao n. 9. 2. requiritur, ut prius satisfecerit parti læsæ, nisi sit impotens; tunc enim, præstita cautione pignoratitia, vel fidejussoria, aut si hanc non possit, juratoria absolvi potest. Navar. c. 27. cit. n. 48. Avil. c. 7. cit. D. 3. dub. 5. concl. 1. Sanch. l. 2. mor. c. 13. Coninck D. 14. dub. 16. n. 106. Laym. p. 2. cit. c. 2. n. 8. Palao n. 6. Pirhing n. 163.

Si Judex absolvat eum, qui non satisfecerit parti, & potuisset satisfacere, graviter peccat, tum ob injuriam parti factam, tum quia violat Juris ordinem, præscribentis, realem satisfactionem præmitti absolutioni, si fieri potest: absolutio tamen erit valida, saltem si detur à Judice Ordinario, aliàs potente absolvere. An autem sit valida facta à Judice Delegato gravis est controversia inter DD. Communior sententia negat esse validam; quia non est censendus delegans dare potestatem absolventi contra Juris præscriptum, & interdicti præjudicium. Validum tamen esse probabiliter affirmant Sanch. l. 2. de Matr. D. 33. n. 1. Hurtad. D. 14. diffic. 5. n. 29. Avil. D. 3. cit. dub. 1. Laym. n. 8. §. duo insuper, Palao n. 6. Pirhing n. 163. cit. §. prædictis. Rationem dant, quia conditio illa parti satisfaciendi non aliâ cautelâ additur in Delegatione, quam à Jure communi sit apposita. sed à Jure communi non apponitur ut conditio, cujus defectus irriter absolutionem. ergo &c. Neque inde fit, peccare delegantem concedendo facultatem absolventi validè, parte non satisfacta; nam sicut Ecclesia non peccat concedens Ordinario hanc potestatem, ita nec Ordinarius peccabit, si eo modo deleget illam, quo ipse habet: satis enim
Cc juri

juri tertij cautum est, dum absolutio hujusmodi prohibetur.

102. Præsentia rei, dum absolvitur, absolute necessaria non est; quia sicut absens per litteras excommunicari potest, ita & absolvi: regulariter tamen expedit, eum esse præsentem, tum ad reverentiam censurarum, tum ad majorem humilitatem, & cautionem ipsius censurati. Sylv. *V. absolutio*. 3. n. 9. Navar. *Man.* c. 26. n. 14. Sayr. 6. 21. cit. n. 12. Sanch. l. 2. mor. c. 11. n. 14. Avil. *D. 2. dub. 1.* Laym. c. 6. n. 9. Palao n. 10. Pirhing n. 164. la Croix n. 155. § 161. Idem dicendum de absolutione medio Procuratore, scilicet regulariter non expedire, ut fiat, causa tamen urgente, concedi posse. Hic tamen Procurator speciale mandatum habere debet petendo Absolutionem, ut sic constet, censuratum recessisse à contumacia: item jurare debet, & præstare ea omnia, quæ absolvendus præstaret, si præsens adesset.

103. Quæritur 10, quot modis contingat, absolutionem à censura fieri? R. primus, & præcipuus modus absolvendi à censura est simplex & absolutus, nempe cum absolute, & simpliciter reo emendato, & à contumacia recedenti conceditur absolutio.

2. Absolutionis modus est conditionatus, cum absolutio sub aliqua conditione datur, ita, ut ea conditione deficiente, corruat absolutio. Et quidem, quod absolutio à censura dari possit sub conditione de præterito, vel de præsentem, exploratum est apud omnes. An verò dati etiam possit sub conditione de futuro, controversum est inter DD. Negant S. Antonin. 3. p. tit. 24. c. 77. §. 1. prop. fin. Angel. *V. Absolutio* 3. pr. Sylv. *V. eod.* n. 1. ea ducti ratione; quia absolutio à peccatis non potest sub conditione in futurum pendente, si illa contingens sit, dari, ergo neque absolutio à censura. Deinde actus legitimi non recipiunt conditionem *Reg. actus legitimi* 77. ff. & *Reg. 60. in 6.* talis autem actus est absolutio à censura. ergo &c. Sed standum est pro sententia affirmativa, quam etiam defendunt Covar. in c. alma p. 1. §. 11. n. 6. Navar. c. 26. n. 12. Suar. D. 7. sect. 8. n. 7. Hurtad. D. 14. diff. 2. Coninck D. 14. dub. 16. n. 218. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 7. n. 2. Palao tr. 29. D. 1. p. 11. §. 2. n. 2. Pirhing hic n. 166. la Croix tom. 8. l. 7. n. 155. § 157. Ratio est, quia nec Jure naturali, nec positivo irritatur hic modus absolvendi. Seclusa tamen causâ necessitatis, non est expediens, absolutionem sub conditione de futuro præstare, tum quia hoc alienum est à praxi, & usu recepto concedendi absolutionem, tum quia non decet ut Judex absolutionis suæ judicem constituat ipsum-

met reum, prout constituitur, quando sub conditione ab ipso præstanda conceditur. Ad argumentum contrariam nego paritatem: nam absolutio à censuris immediate pendet à voluntate absolventis exterius expressa; absolutio autem à peccatis à voluntate Christi, qui noluit ipsam pendere à conditione de futuro contingente. Ad Conf. illi actus vitiantur die, vel tempore apposito, quia à die, vel tempore absolvuntur; at Censuræ absolutio, licet respicere nequeat diem, vel tempus determinatum, indeterminatum tamen respicere potest scilicet illud, in quo reus cessaverit à contumacia.

3. Modus absolvendi à censura vocatur ad cautelam; quia eo cavetur damnum, quod ex censura ignota tum censurato, tum salis provenire poterat, & ideo frequenter præmittitur tum absolutioni Sacramentali ob Sacramenti reverentiam, tum Ordinum receptioni, tum Beneficiorum, aliorumque privilegiorum collationi ad vitandam eorum invaliditatem: cujus exempla proponuntur 6. *super eo* 51. & c. seq. b. tit. Hinc modus absolvendi præsupponit, censuratum vel ignarum esse suæ Censuræ, vel certe solum suspicionem illius habere, non autem certitudinem. In foro conscientie concedenda est solo testimonio absolvendi, factâ promissione, quod satisfacere velit, si constiterit de Censura. Sayr. l. 2. *Theaur.* c. 16. n. 19. Palao §. 2. cit. n. 5. In foro externo distinguendum est: nam si generatim solum petitur absolutio à Censura, ita, ut nullius in particulari suspicionem absolvendus habeat, conceditur absolutio, nulla præmissa causæ cognitione, vel data cautione. At si specialis alicujus Censuræ absolutio petitur, probare absolvendus saltem semiplenè debet, se illâ Censurâ ligatum non esse, vel quia continet errorem, vel quia lata fuit post appellationem legitime interpositam. Insuper citandus est is, ad cujus instantiam lata est, vel Judex, qui eam tulit, si ex officio processit: qui si opponant manifestam contumaciam, concedendus est iis terminus octo dierum, ut id probent, & interim ab absolutione superferatur. Quod si in probatione defecerint, condemnandi sunt ad expensas factas, & censuratus erit absolvendus; secus verò, si intentionem probaverint: quæ omnia colliguntur ex c. *solet* 2. b. tit. in 6. Porro absolutio hæc ad cautelam præstari potest ab eo, qui potest ab ea Censura absolute absolvi. An verò cuilibet Judici delegato potestas hæc competat, variant DD. Covar. & Sayr. apud Palao n. 6. distinguunt, & negant de Judicibus delegatis ad causas cognoscendas in Curia Ro-

Romana, excepto casu referendi testimonium, nisi specialiter ea potestas commissâ fuerit; contra de Judicibus delegatis ad causas cognoscendas extra Curiam concedunt, & hoc per potestatem ex usu acceptam.

105 4. Modus absolvendi, & satis frequens est ad Reincidentiam, eò quòd absolutus in eam iterum incidat, si opus sub Censura præceptum non exequitur. Palao n. 7. la Croix n. 158. Hoc absolvendi modo frequenter utuntur Judices in debitis pecuniariis; absolvunt namque debitorem, consentiente creditore, ab Excommunicatione incurfa ob debitum non solutum, imposito præcepto, ut intra certum tempus fiat solutio, sin minus, eadem Censurâ ligetur. Potest autem absolutio hæc præstari tripliciter. 1. conditionatè, scilicet adjecta conditione, ut si mandato non pareat absolutus, in eadem reincidentat. 2. pro aliquo tempore absolutè, pro reliquo sub conditione certi operis præstandi intra certum tempus, ut si hoc intra illud tempus præstiterit absolutus, in perpetuum absolutus sit. 3. ad certum effectum duntaxat, v. g. ut excommunicatus testimonium perhibere in Judicio, vel alium actum, alias Censurato non permissum, exercere possit: quo tamen modo absolutus, non ab ipsa Censura, sed ab aliquo tantum effectu v. g. impedimento per eam inducto liberatur. Palao n. 12. la Croix n. 158, & alij ab his cit.

Porro omnes isti modi absolvendi à censuris præstari possunt in foro interno, & externo. Si in foro interno tantum fiat absolutio, non potest sic absolutus publicè se immiscere actibus per censuram prohibitis, & si contra faciat, à Judice, quamvis huic constet de absoluteione, puniri poterit, tanquam transgressor censuræ, minus tamen, quam si verè transgressor esset: imò si velit, poterit prædictam absoluteionem Judex pro foro externo admittere, & à punitione superfedere, nisi à parte urgeatur. Avil. p. 2, c. 7. D. 3. dub. 12. Syr. l. 2. Theaur. c. 20. n. 31. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 7. n. 7. Palao n. 13.

107 Queritur 11. an censura semel incurfa non possit tolli aliâ viâ, quam absoluteione? *xy.* negativè. Covar. in c. alma p. 1. §. 11. n. 5. Palao tr. 29. D. 1. p. 11. §. 1. n. 2. Pirhing hic n. 179. *xy.* hinc colligitur. Engl. n. 17. Reiffenstuel n. 240. Ratio est, quia censura auferri nequit, nisi à potestate concessâ Petro solvendi ligatos.

sed hujus potestatis actus est absolutio, sicut potestatis actus est ligatio. ergo censura absoluteione duntaxat tolli potest: & hinc

Colligitur 1. non cessare illam ob 108 mortem auctoris; nam esto, ab eo pendeat in fieri, non tamen in conservari. Accedit, quia censura est pœna, sed pœna, Jure sic disponente, durat, usque dum tollatur legitime *can. si Episcopus 40. caus. 11. q. 3. c. pastoralis 11. §. præterea de Offic. Ord. Coninck D. 14. dub. 16. n. 198. Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 7. n. 1. Palao §. 1. cit. n. 2. Wiestner hic n. 47. Reiffenstuel n. 240. la Croix n. 127.*

2. Non tollitur plenè, & perfectè 109 morte censurati. Navar. Man. c. 27. n. 71. Covar. §. 11. cit. n. 8. Suar. D. 7. de Censur. sect. 1. n. 5. & 6. Coninck n. 201. Laym. n. 7. pr. Palao n. 3. Reiffenstuel l. cit. la Croix n. 159. & dicatur satis c. à nobis 28. c. furis 38. b. tit. & c. is, cui 20. eod. in 6. & ratio est, quia censura non tantum afficit delinquentem, sed alijs fidelibus obligationem imponit abstinendi à censurati communione; ex hac autem parte morte censurati non perit, siquidem eo mortuo nequeunt vivi ejus corpus sepulturæ Ecclesiasticæ tradere, pro ejus anima Sacrificium offerre, & preces publicas fundere.

3. Non tollitur sola satisfactione, 110 parti læsæ facta, & emendatione delinquentis, si censura absolute sit lata. Palao n. 4. cum cæteris suprâ allegatis. Ratio est, quia esto, quòd imponatur, ut parti fiat satisfactio, & delinquens corrigatur, id solum probat, positâ satisfactione, & correctione, debere à Judice auferri, non tamen, quòd ipsa ex se cesset c. desideres 15. b. tit. c. qua fronte 25. de appell. c. ex litteris 11. de constit. Hinc Alexander VII. damnavit hanc 44. Propositionem: *Quoad forum conscientie correctio, ejusque contumacia cessante, cessant censurae.*

Dixi. Si censura absolute sit lata; nam 112 si feratur Censura, quousque satisfecerit reus verius est, posita satisfactione ipsum pro absoluto habendum Covar. n. 5. cit. Suar. sect. 1. cit. n. 11. Coninck n. 228. Laym. n. 1. Palao n. 4. Wiestner n. 48. Reiffenstuel n. 241. Sed tunc verba ipsa, quibus Censura sub tali conditione illata est, absoluteionem ab illa posita conditione, continent in se implicite, præstantque hunc sensum: *Si intra tres dies non satisfeceris, Excommunicationem incurras, à qua sis absolutus, præstita satisfactione.*